

Apel Egzekutive za šekel

CIJONISTI!

U svem je cionističkom svijetu, nakon što su izabrani zastupnici Organizacije na kongresu ustanovili osnovice i plan za ovogodišnje djelovanje, novo započeo rad za izgradnju Erec Jisraela. U Zemlji samoj giblju se snage mladih i starih u teškom i žilavom radu. Svuda im se u galutu javljaju pomoćnici. Najbolji i najvjerniji rade u službi fondova za naseljavanje i kupnju zemljišta. U tisuće se srca duboko uvriježila briga i odgovornost za Keren Hajesod. Hiljade marljivih ruku prikupljaju doprinose za Keren Kajemet. Svakoga se dana u svem svijetu objavljuje vijest i poručanstvo o obnovi naše zemlje i naše kulture.

SVE TO JE DJELO CIJONISTIČKE ORGANIZACIJE

Cijonistička je Organizacija probudila židovski narod na političko razmišljanje, spremu i požrtvornost, probudila je u njemu nacionalnu čast i disciplinu. Politička je organizacija dala židovskom narodu političku vrijednost, dala mu je vodje, židovskoj je zemlji dala pionire, pregalačkoj ideji fondova za izgradnju i kupnju zemljišta utirače i preteče.

PROŠIRENJE I JAČANJE CIJONISTIČKE ORGANIZACIJE JEST PREDUVJET ZA INTENZIVIRANJE POKRETNIH SNAGA, ŠTO RADE U SLUŽBI IZGRADNJE EREC JISRAELA.

Keren Hajesod i Keren Kajemet, pokret tarbuta i halucijut mogu da uhvate korijen samo ondje, gdje Cijonistička Organizacija svojim odgojnim djelovanjem priprema tlo. Poziv na izgradnju, učvršćivanje i proširenje Cijonističke Organizacije postao je općenit i odgovara željama i zahtjevima Egzekutive.

ZAPOČNITE NEODGODIVO AKCIJU ZA ŠEKEL!

London, dne 6. januara 1926.

Egzekutiva Cijonističke Organizacije.

Hajim Weizmann

Nahum Sokolov

DRAJV UDRUŽENIH PALESTINSKIH FONDOVA U AMERICI.

Uklonjeni nesporazumci. — Razdioba novca.

Dr. Stephen Wise vodja američanskog drajva od 5 milijuna dolara u palestinske svrhe, predao je netom izjavu o planiranoj razdiobi ovih 5 milijuna. Budžet, koji obuhvaća različite fondove ujedinjene akcije, predviđa opširan useljenički i naseljenički program za Palestinu. Za Keren Hajesod određena su 3 milijuna, za KKL 1 milijun, za Hadasu 500.000, za univerzu u Jerusolimu 150.000, za palestinske institucije Mizrahija 90.000, za dječju hadasu 43.000 i za kontingentski fond 217.000 dolara. Prema tome određeno je 80% ovog fonda za proširenje i jačanje ustanova KH-a i KKL-a, koje imaju da se, obzirom na jaku židovsku imigraciju prošle godine i izgledima za budućnost brinu, da zemlja uzmogne primiti što veći broj useljenika. Keren Hajesod trebao bi, da sa određenih mu 3 milijuna konsolidira svoja 42 naselja i osnuje niz novih. Osim toga treba da unapređuje hebrejsko školstvo u Palestini i bude useljenicima i u Evropi i kod dolaska u Palestini na pomoć. Nadalje treba da mu se tom svotom omogući davanje daljih zajmova radničkim grupama za zadružna poduzeća, hipotekarnoj banci za unapređenje gradnje kuća i za dalju izgradnju Ruthenbergova projekta, od kojega su već sada izgrađene elektrane u Jafi, Hajfi, Tel Avivu i Tiberiasu, gdje već daju potrebnu struju za rasvjetu i pogon.

Keren Kajemet posjeduje sada u Palestini više od 60.000 hektara zemlje, a sa određenih mu 3 milijuna dolara bit će u stanju da nabavi nove veće komplekse, koje će isušivanjem, natapanjem i pošumljivanjem učiniti podesnima za obradivanje.

Porast useljavanja u prošloj godini stavio je na bolnice i klinike Hadase velike zahtjeve, pa bi određenih joj pola milijuna dolara trebalo poslužiti za izdržavanje njenih institucija kao i za izvođenje njenoga programa za javno zdravstvo. Svota od 150.000 dolara za jersulimski univerzitet određena je za proširenje različitih odjela, koje univerza već potrebuje. Mizrahi će svojih 90.000 dolara upotrijebiti za unapređenje svojih škola i kolonija, dok dječja Hadasa treba da svoje 43 tisuće dolara upotrijebi za podupiranje ženskog sirotišta u Šfaji kod Zihron Jaakova.

Napredovanje kampanje.

United Palestine Appeal za 5 milijuna dolara zahvatio je već svu zemlju. New Jersey Nord i Region Four — dvije od

Alj poboljšanju i ojačanju možemo se pouzdano da nadamo samo, ako se Egzekutivi stave na raspolaganje dovoljna sredstva.

CIJONISTE! FINANCIJALNA OSNOVICA SVJETSKE CIJONISTIČKE ORGANIZACIJE JE ŠEKEL!

ŠEKEL označuje sjedinjenje raštrkanih dijelova židovskoga naroda u jednoj centralnoj misli palestinske izgradnje. Podjednako je šekel vrelo, iz kojega politička i organizatorska djelatnost Egzekutive crpe svoju snagu. Izdašnost šekela jest preduvjet za svaku proširenu djelatnost na području politike, propagande, organizatorne izgradnje slabih ili mladih Saveza, potpomaganja cijonističke literature i štampe, jačanja našega omladinskoga pokreta, razvitka informativne službe, koja će obuhvatiti sve dijelove organizacije.

Ova šekelska godina je prva godina JEDINSTVENOGA ŠEKELA, koji je proklamovao 14. kongres. Cijonističke partaje ne će više raspacavati šekel boreći se medju sobom. Skupno i jedinstveno pozvat će cijonisti sviju smjerova židovske mase, da se priključe našem pokretu. Zajedničko istupanje u toj akciji mora da se opravda visinom rezultata.

Cijonisti! Cijonistički je pokret pokročio u posljednje doba neslućenim koracima! Stvaralačka snaga našega naroda afirmirala se u teškoj kušnji, i pribavila nam poštovanje svega svijeta. Ali još uvijek je velik broj onih, koji su tuđi i indiferentni prema našem djelu, da, po gdje-kuda se pokazuju znakovi, kao da se bude protivnici. Pokažite u to vrijeme jedinstvo, veličinu i snagu našega pokreta! Obnovite propagandu za cijonističku ideju, skupljajte nove borce za stvar Cijona, osigurajte rad Egzekutive!

najbogatijih pokrajina — organizirale su se na veoma dobro posjećenim konferencijama za općeniti drajv. Region Four, koja je tek nedavno namaknula 1 milijun dolara za Keren Hajesod preuzela je kontingent od 550.000 dolara, a New Jersey Nord, gdje je konferenciji prisustvovao i bio jednim od glavnih govornika Colonel Wedgwood, ugledan član engleske Radničke Stranke i veliki prijatelj cijonističke stvari, preuzela je kontingent od 300.000 dolara. Kampanja u New Bostonu otvorena je vanredno uspjelim mitingom, na kojem su govorili Nahum Sokolov i dr. Stephen S. Wise. Bila je to jedna od najveličanstvenijih židovskih skupština, koje su se ikad održale u Bostonu. Iza govora Sokolova i dr. Wise-a sakupljeno je na ime kontingenta 100 hiljada dolara. Kontingent Bostona iznosi 250.000 dolara. Dr. Wise saopćio je medju ostalim iz opće oduševljenje nazočnih, da su sad već prošli nesporazumci posljednjih dviju nedjelja pa ujedinjeni front američanskih Židova kroči sada k ostvarenju svojega cilja, pa će se i ove godine namaknuti 5 milijuna dolara za Palestinu.

Kampanja u New Yorku.

Dne 22. januara započela je u New Yorku kampanja Udruženih Palestinskih Fondova, da se namakne iznos od 5 milijuna funti za potrebe Palestine. Kampanja je otvorena mitingom, koji se održao u entuzijastičkom raspoloženju. Svota, koju treba da namakne New York iznosi 1 i pol milijuna dolara. Već prvoga dana kampanje, na samom mitingu sabrano je 600.000 dolara.

Predsjedatelj skupštine bio je rabi dr. Stephen S. Wise, predsjednik komiteja Udruženih Palestinskih Fondova. Glavni govornici bili su predsjednik Cijonističke Egzekutive gospodin Nahum Sokolov, sudac Julian W. Mack, rabi Aba Hilel Silver, Mr. Emanuel Neumann i gosp. Ben Cvi iz Palestine, koji sada boravi u Americi kao izaslanik palestinske radniš. u svrhu namaknuća iznosa od 250.000 dolara, koji američansko židovsko radništvo daje radničkim institucijama u Palestini.

Oduševljenje te večeri dostiglo je vrhunac, kad se je pročitalo pismo predsjednika Svjetske Cijonističke Organizacije dr. Hajima Weizmanna, u kojem izjavljuje, da o uspjehu akcije u Americi ovisi, hoće li moći doći u Palestinu one hiljade Židova, što toliko žudno žele, da se u nju nasele i hoće li se moći da održi tempo izgradnje.

Arapci

Govor, što ga je pred nekoliko dana održao na prvoj sjednici novoga židovskog narodnog predstavništva u Palestini g. Menahem Usiškin, a u kojem je govorio i o pitanju prava Židova i nežidova u Zemlji, dao je povoda, da se opet povede riječ o arapskom pitanju.

G. Usiškin je rekao, u koliko su prve novinske vijesti tačne, da je u interesu židovstva, da ono imađe židovsku Palestinu u tolikoj mjeri, te će u njoj nežidovi imati samo minoritetna prava; a židovstvu treba dati prava majoritetne nacije. Iz novinskih reprodukcija toga govora, ne vidi se kuda tačno ciljaju riječi toliko uvažene ličnosti i u cijonizmu uopće, a naročito u palestinskom jišuvu. Gospodin Usiškin, koji je malo prije svoga govora otklonio kandidaturu za člana predsjedništva Asefat Hanivharim, izrekao je svoje lično mišljenje, ali arapski će krugovi aludirajući na istaknuto mjesto, koje zauzima g. Usiškin inače, uzeti njegove izjave, kao da su izrečene sa skupne židovske strane. Usiškin je rekao, da Židovi ne smiju u Palestini biti manjina, jer Palestinu nije dobilo ono 50 hiljada Židova, što su za vrijeme Balfourove deklaracije bili u Palestini, nego golemi broj Židova izvan nje. Svijet je pravo žid. naroda na Palestinu priznao i potvrdio ga u međunarodnim ustanovama. Sama Cijonistička Organizacija broji više organizovanih članova no što ima Arapa u Palestini.

U drugu se ruku — ukoliko su, rekosmo, tačne novinske vijesti — traži, da nežidovi treba da imaju samo minoritetna prava. (Ovdje dakako ne valja pomišljati na stanje narodnih manjina, u »kulturnom« evropskom svijetu!) I g. Usiškinu je strana pomisao, da se ikoji dio palestinskoga pučanstva potisne kakvim represalijama ili gospodarskim manevrima. On drži — a tako je to razložio i u jednom svom instruktivnom predavanju u Zagrebu — da će s vremenom spasti broj Arapa u Palestini, jer će oni emigrirati u arapske krajeve, zbog raznih ekonomskih i nacionalno-psiholoških momenata, a da Židovi neće provoditi kakovu politiku istiskavanja Arapa iz Palestine. A na Palestini Arapi da nijesu interesirani. Idealista Usiškin gleda u daleku budućnost i zamašitost ga ideje prenosi preko krute zbilje u sadašnjici. On ne ignorira zbilju, on samo zapostavlja sićušne pojave i zapreke sadašnjice. Zato se i dive njegovoj borbenosti, punoci njegovog mladenačkog elana. Razumljiv je zahtjev, da Židovi u Palestini ne smiju biti tretirani kao manjina. To je lako shvatljivo. Druga je stvar, možemo li odobriti ono, što je rekao g. Usiškin o nežidovima u Palestini. Tu se razilaze s njime svi oni, za koje je jasno da po socijološkim zakonima broj arapskoga pučanstva u Palestini ne će spasti, nego će se uvećati, jer se zemlja razvija i izgrađuje. Arapsko pučanstvo od preko 500.000 duša je fakat, koji valja ozbiljno uzeti u račun. Ta činjenica, uočena kako valja, potresla je našim iluzijama o »Palestini, koja će biti tako židovska, kao što je Engleska engleskom«.

Ali mi današnju situaciju u Palestini ne smatramo konačnom. Ona je tek jedna etapa u razvitku. I u tome je »punctum saldens«.

Govoreći iskreno moramo priznati, da u cijonističkom taboru, a naročito u jišuvu postoji jasno gledište, da Židovi u Palestini ne smiju biti tretirani kao manjina. Prije svega to je stanovište sukladno s duhom mandata što je u sebe primio smisao Balfourove deklaracije, a onda i prilike same pokazuju da su nosioci svega napretka, relativno golemog napretka. Židovi i to nesamo palestinski — valja i ovo spomenuti — nego i golema aktivna falanga cijonista u galutu.

Ono što znamo o govoru g. Usiškina dopušta konstataciju, da je on deklarirao naziranje cijonista-revizionista. Radikalnost u crtanju cilja, snažan zamah u zahtjevima bez sumnje je vrijedan, potreban element u svakome pokretu. Ali je drugo pitanje, je li vazda podesno činiti to i da li cijonizam, koji

mногоšta teško i zamorno doživljava sada, jer se sukobio s teškoćama realnosti, nije nužno koordinirao svoju koncepciju o obliku života u Palestini danim prilikama, koje se ne mogu mimoći i koje se moraju uzeti u račun. A tu moramo reći, da etička komponenta u sadržini cionizma traži, da i teoretski isključimo svako neplemenito djelo prema ikome. Mi smo daleko od toga te bismo držali, da je shvaćanje g. Usiškina neplemenito. On drži, da će Arapi otići iz Palestine, spasti na manji broj, nego što ih danas ima u Zemlji. To može da bude krivo i pretežita većina cionista ne vjeruje u to — ali tko jamči da se nikako ne će desiti ono, što misli g. Usiškin? Reći će se: socijološki zakoni, jer se zemlja razvija i izgrađuje. Taj je argumenat uvjerljiv, ali nije apsolutan.

Sve se čini da je »punctum saldens« u tim pitanjima o našim pravima u Palestini to, što mi današnju situaciju u Palestini sa njenim srazmjerima ne smatramo konačnom. Sve naše nastojanje ide zatim, da u Zemlji stvorimo židovski majoritet, pa da onda ne trebamo da se hvatamo za jedno moralno pravo, koje su u svojoj državničkoj mudrosti i ljudskoj plemenitosti uvažili neki velikani demokratskog zapada. Danas svaki cionista želi, da se uprava u Palestini ne formira onamo, te bi arapska većina u kojoj vode žalibože još uvijek prvu riječ netolerantni izrabljivača felaha, arapska gospoda, imala vlast da dirigira našim radom. A Židovi to smiju sada da žele to više, što Zemlji daju više nego arapska većina i jer nemaju nikakove druge namjere nego da izgrade Palestinu i za se i za sve njeno pučanstvo.

Kad bismo mi današnju situaciju smatrali konačnom bilo bi teško braniti tezu da nismo manjina. Danas je Zemlja u naprednoj liniji jednoga radnoga procesa, razvitka, koji je zapravo tek u svom početku. Znajući vrijednost, veličinu cilja, tražimo, da čak ni Arapi u Palestini kao današnja većina ne zaustavljaju ono, što Židovi uz goleme žrtve čine, jest, za se — ali i za ljudstvo, pa i za same Arape u Palestini.

Želimo li Palestinu tako imati, to će ostalo pučanstvo u njoj imati samo prava manjina, t. j. da bude faktično manjinom? Jest, mi hoćemo u Palestini postići židovsku većinu. Samo je pitanje: hoće li se ikada u Palestini moći stvoriti takova židovska većina, te bi daleko nadmašivala arapsko i ostalo pučanstvo. U toj stvari obrazuje si svatko svoj sud prema svom socijološkom poimanju, jer ih ima, kako rekospo, koji vjeruju, da će broj Arapa rasti, a ima ih opet, što drže, da će se arapsko pučanstvo u Palestini smanjiti. Za kojih deset godina, stvar će biti mnogo jasnija. Danas pretežita većina cionista drži, da će Palestina biti zemlja dva u jedan, a i nama se mnogi suvremeni pojavi u Palestini čine solidnim počecima jedne takove formacije. Snažna socijalno-etska sadržina cionizma predestinirana je da daje bazu takovoj bratskoj i uzornoj izgradnji Palestine. V e l.

Mr. J. H. THOMAS I DRŽAVNA ZEMLJIŠTA U PALESTINI.

O debati u engleskoj donjoj kući o pitanju državnih zemljišta u Palestini, o kojoj smo pred kratko vrijeme izvjestili, objavio je negdašnji ministar za kolonije u Macdonaldovom kabinetu Thomas, da se kod razdiobe slobodnih zemljišta u Palestini ne smije pretpostaviti Židove Arapima. Budući da je ta izjava izazvala razna kriva tumačenja, dao je Mr. Thomas na upit predsjednika političkog odbora engleske cionističke federacije ovaj pismeni odgovor: »Zao mi je, da je moja izjava u donjoj kući bila izložena krivim tumačenjima. Vi znadete, da sam se ja u Colonial Office-u i izvan njega stavio uvijek na stajalište Balfourove deklaracije. Mojim upitom u Donjoj Kući htio sam samo razjasniti to, da se mora održati ravnoteža, jer, kakva ja i Vi znademo, u svakom mišljenju, kao da se Židovima neispravno daje neka prednost, leži jedna opasnost.

PROGONI CIJONISTA U RUSIJI.

U Kijevu je upravo dovršena vanstranačka radnička konferenca, na kojoj je sudjelovalo 660 delegata. Ta je konferenca, kako izvještuje IFA, stvorila oštri zaključak protiv u Rusiji legalizirane »Hehaluc«-organizacije, jer da »Hehaluc« predstavlja u Sovjetskoj Uniji legaliziranu cionističku organizaciju i da vrši svojom literaturom škodljivu cionističku propagandu. Dok su druge kontrarevolucionarne organizacije potpuno onemogućene, smiju cionisti i dalje aktivno raditi. U svakoj formi cionizma, pače i u socijalističko-komunističkim grupama, vidi se ognjište kontrarevolucije. Pozivaju se dakle nadležne oblasti, da učine kraj tom antisovjetskom radu.

Svjetska konferenca Hehaluca.

Svjetska konferenca Hehaluca je sada konačno stalno određena za 9. ožujka. Nije još određeno, da li će se konferenca održati u Danzigu ili Berlinu.

Jedna neostvarena rezolucija

Donašamo ovdje članak našega sarajevskog sumišljenika o saniranju cionističkoga rada u Sarajevu, pa napominjemo, da Radni Odbor Saveza Cionista nastoji, da se u smjeru, kako je obrazloženo u članku, spor riješi i stvori čvrsta baza za intenzivan i sredjem rad.

Uredništvo.

Savezno Vijeće u Zagrebu prihvatilo je rezoluciju, da se do kraja god. 1925. mora riješiti spor sastavljenih zaključaka i nadalje smo se, da će se i ova rezolucija ostvariti. Nastupila je nova godina, a spor u Sarajevu nije izgledjen. Javnosti nije poznato ni šta je R. O. u tom pravcu poduzeo, jer kratka vijest jednog biltena sa sjednice R. O., da su obje grupe pozvane da odrede delegate za časni sud, ne znači mnogo. Očekivalo se, da će doći delegacija SCJ u Sarajevo, da izgledni spor; tim prije, što zavedene stranke nisu prisustvovala Saveznom Vijeću i nije bilo prilike, da se salužaju.

Čini se, da cionističko vodstvo Jugoslavije nije potpuno svijesno zamašitosti »sarajevskog spora«, koliko god je pohvalna želja predsjednika R. O., da ostane i nadalje internista. Spor u Sarajevu je uvijek smatran lokalnim. Danas već prijeto, da probije lokalne granice, te da zauzme maha i u drugim mjestima Kraljevine. Svi znaci govore — kamo sreće da se ne obistini! — da ćemo naskoro imati sarajevski, beogradski i Bog zna još koji spor. Onda će intervencija Saveza biti teža, ako ne i bezuspješna. Sada već treba razumno ali brzo raditi. Radni Odbor izabran na posljednjem S. V. predstavio se cionističkoj javnosti jednim programom, koji bi, provede li se, značio početak sistematskog i konstruktivnog rada u nas. Prvi je preduvjet za taj rad je d i n s t v e n i c i j o n i s t i č k i f r o n t, u kojemu se ljudi mogu razilaziti ideološki, imati razna mišljenja o metodama rada, ali je konačni cilj svima isti: izgradnja Erec Jisraela. Stoga bi prva zadaća R. O. trebala da bude likvidiranje sarajevskog spora, nakon čega bi se mogle zadaće i akcije lakše provele.

Toliko obzirom na posljedice famoznoga spora prema vani. Unutra su one još teže, a izgledi ma za koji cionistički rad očajni. Nekada je Sarajevo važilo kao najsvjetlija cionistička kula. Sada izlaze dva cionistička lista, postoje dvije cionističke grupe — ali cionizma nema. Na dvije strane se sakupljaju šekalim, a njihov broj je spao. Obe grupe »rade« za Keren Kajemet, a konačni rezultat je sramotan. U čemu se razilaze grupa MCO i grupa »Jevrejskog Kluba«. Mnogi su to pokušali definirati, a nejasno je i mnogima, koji stoje vrlo blizu jednoj od njih. Razilaženja su ideološke naravi, kao i u pravcu praktičnog rada. Dok jedni naglašavaju apsolutno jedinstvo Sefarada i Aškenaza, drugi, polazeći sa stanovišta ove sredine u kojoj Sefardi sačinjavaju većinu, ističu sefardsku notu; za jedne je primarna svijest o Palestini i rad za njenu obnovu, dok drugi tabor daje prioritet galutu i njegovim potrebama; jedni napuštaju stav prema državnoj politici pojedincima, za druge je aktivno sudjelovanje u politici dio programa. K tome dolazi i primjesa ličnog amoziteta nekih eksponiranih na obim stranama. A narod? Postao je posve desinteresovan i indiferentan. (Nema govora o nekom sefardskom pokretu u Sarajevu, kao što nisu u Jevrejskom Klubu svi da afirmiraju narodno jedinstvo). Računajući u ciframa i novcu, cionistička je stvar izgubila za ove dvije godine u Sarajevu mnogo uslijed međusobnih trzavica. Još teže se pak osjeća i osjećat će se dugo godina pomanjkanje interesa kod svih krugova za Palestinu i svaki cionistički rad. Mnogi se potajno i vesele ovome razdoru, jer time nitko ne traži materijalnih žrtava.

Lako je razumljivo, kako je došlo do neinteresanja. Objе grupe su priredjivale iste pomen-dane, a svijeta nije bilo, jer mnogi nije htio da bude »politički sumnjiv« za protivnu stranu. Ako bi netko htio darovati za KK susdržavao se, ne htijući, da njegovo ime bude u jednom ili drugom listu. Nitko ne zna, postoji li u Sarajevu povjereništvo KK i tko vodi njegove agende. Škrabice KKL nisu ispražnjene od decembra 1924. g. i za cijelo ovo vrijeme do danas nije provedena ni jedna obilgatna akcija KKL. Ono što se radilo i sakupljalo, bilo je najviše plod kaprica. Nepojmljivo je, kako je uprava KK za Jugoslaviju sve to tako dugo gledala i mirno promatrala.

Ima li mogućnosti za zajedničku suradnju ovih protivnih grupa? Ima — pretpostavivši, da je cionizam kod jednih i drugih više, nego sve ostalo što ih dijeli. Cionizam nije više »lijep« kao nekada, jer sada najviše ovisi o materijalnim sredstvima. Nekada romantika — sada naponi i djela. Prije ideologija — danas novac. To je jedan od mnogih paradoksa i tragedija, koji prate obnovu Palestine. S time se mora računati i u cionističkom radu u Sarajevu. Mora se načiniti svi naponi, da se svi cionisti nadju na polju zajedničkoga rada za KK i KH, širenja hebraizacije i podupiranja omladine. To se može postignuti, a da se ranjava mjesta protivnika ne dotiču. Prije svega valja uspostaviti marljiv kuratorij za KH, koji će imati volje i znati raditi i u okviru današnjih mogućnosti.

Treba odrediti jednu ili više osoba, prema kojim imaju manje ili više svi povjerenja, da sa svojim po moćnicima iz temelja reorganiziraju rad za KKL. Isto mora da prođe spoznaja, da širenje hebrejskog jezika nije dužnost samo jednih cionista, niti monopol drugih. A omladinu neka podupiru obje grupe, jer je ona i za budućnost najveća aktiva. Sve drugo je sporedno. Svi cionisti ne trebaju misliti jednom glavom, ne trebaju svi biti prijatelji. Neka se sastaju u raznim klubovima, neki priredjuju zasebna sijela, neka izdaju — ako hoće — dva lista. Uspijemo li, da se uvede sistem i jedinstvenost u najkrupnije cionističke stvari, interes će se postepeno buditi, materijalni uspjeh će polagan i stalno zadovoljavati.

R. O. je pozvan, da pitanju sarajevskog spora posveti veću pažnju, nego je to dosada činio. A p v a c i p r o t i v n i č k i h t a b o r a t r e b a j u p o p u š t a n j e m i s t r o k o g r u d n o š ć u d a d o k a ž u i s k r e n o s t n j i h o v o g c i j o n i s t i č k o g i s p o v i j e d a n j a.

Sarajevo, 21. januara 1926.

More.

NOVI PREDSEDNIK JEWISH BOARD OF DEPUTIES.

Izvjestaj Foreign Committee.

London, 26. januara (ITA) U sjednici od 17. o. m. izabran je predsjednikom Boarda Mr. O. E. Avidgor Goldsmid dosadnji potpredsjednik sa 76 glasova.

Iza izbora čitan je izvještaj Joint Foreign Committee (Komite za židovske izvanje poslove). Iz izvještaja stajalo proizlazi, da se sa zadovoljstvom prima na znanje rješenje Steigera. Ispitat će se položaj Židova u Damaški i izvijestilo se o zaključku Saveza Naroda i stvari numerus claususa u Mađarskoj.

Mr. S. Rowson predložio je, da se u interesu ekonomije i pojačanog rada fuzionira Board sa Anglo Jewish Association. U debati, koja je iza toga nastala, iznesen je razlog protiv fuzije: Jewish Association provodi odgojne radove u raznim zemljama, tako u Maroku i Ceylonu, a to ne spada u kompetenciju Boarda. Zaključak je o toj stvari odloužen.

Pročitao se dopis vijeća južnoafričkog židovstva u kojem se razlaže potreba, da se sve organizacije, koje rade na pobijanju židovske nevolje, spoje u jedan Savez i da im prave geografske granice u svome radu.

SIR MOND ISTUPA IZ ENGLESKE LIBERALNE STRANKE

London, 26. januara. Sir Alfred Mond, dosadnji uvaženi član engleske liberalne stranke te bivši ministar, izjavio je da istupa iz liberalne stranke, jer je uslijed govora Lloyd George-a o zemljišnoj reformnoj politici, onemogućeno organizovanje i oživljenje liberalnih krugova. Uslijed toga su stranci nastale razne raspre i podijeljenosti. (Sir Alfred Mond je cionista i namni radnik za Keren Hajesod. Op. ured)

SLUŽBENO PRIZNANJE HEBREJSKOG I JIDIŠ JEZIKA U POLJSKOJ.

Varšava, 26. januara. (»W. Mrgztg.«) Ministar za unutarne poslove obavijestio je sve oblasti, da će u najskorije vrijeme izlazi zakonska osnova, po kojoj se službeno dopušta upotreba hebrejskog i jidiš jezika na javnim zborovima, natpisima, plakatima i sl. — Prema jednoj naredbi ministra za trgovinu dozvoljava se neograničena upotreba hebrejskog i jidiš jezika u poštanskom, telefonskom i telegrafskom prometu.

POMOĆ JOINTA ŽIDOVIMA U POLJSKOJ.

Varšava, 26. januara. (»W. Mrgztg.«) Židovski članovi poljskog Sejma Rosmarin i Sommerstein posjetili su dra. Kahna, delegata američkog Jointa, koji im je izjavio da su nade u pomoć Jointa pretjerane, te da se može računati na pomoć od najviše 400.000 dolara, a ne kako se drži i milijun dolara.

Konferencija žid. zemljoradnika i vrtljara u Poljskoj.

Varšava, 26. januara. (ITA) Ovdje je otvorena prva konferencija zastupnika zemljoradnika i vrtljara u Poljskoj. Dr. Silberfarb (Ort) održao je referat o osnutku Saveza žid. zemljoradnika i vrtljara u Poljskoj. Zastupnik dr. Sommerstein održao je referat o agrarnoj reformi. Na dnevnom redu konference nalaze se i sljedeće tačke: osnivanje kooperativne banke, uređenje za posredovanje za nezaposlene žid. zemljoradnike i osnivanje škola za zemljoradnju i vrtljarstvo.

Statistika emigracije Židova iz Poljske u Palestinu.

Varšava. (A. T. J. — posebni izvještaj). Palestinski Ured u Varšavi objavio je podatke o emigraciji iz Poljske u Palestinu u vremenu od god. 1920. do 1925. U godini 1920 iselilo se u Palestinu 2080 Židova, god. 1921 4636; god. 1922 3100; 1924. 7987; a u godini 1925. 17731. Odatle se vidi, da je u tih pet godina emigriralo iz Poljske u Palestinu 38.580 Židova.

Židovska jedinstvena stranka u Bukovini.

Na temelju rezolucija na zadnjoj godišnjoj konferenciji odlučila je Cionistička Organizacija u Bukovini, da se odijeli državna politika od posve cionističkoga djelovanja. Nakon što se jedan dio pristaša dr. Strauchera pod vodstvom ravnatelja Flemingera i dr. Wassermanna odijelilo od dr. Strauchera i osnovao posebnu židovsku partiju, odlučili su cioniste, da se obzirom na državnu politiku s ovim disidentima Straucherove partije fuzioniraju. Nova židovska partija u Bukovini zvat će se »Židovska jedinstvena partija«.

ZAKLJUČCI ASEFAT HANIVHARIM.

O zaključcima prihvaćenima na posljednjoj sjednici prve sesije novoga židovskog narodnog predstavništva u Palestini javlja se naknadno:

Prihvaćene su političke rezolucije, od kojih valja istaći zaključak, da Vaad Leumi svake godine preda Mandatarnoj Komisiji u Ženevi svoj memorandum, u kojem će biti razloženi zahtjevi palestinskih Židova. Nadalje se u jednoj rezoluciji traži, da se ukinu oni stari turski zakoni, koji čine juridičke razlike između muškaraca i žena. S obzirom na saradnju s Cijonističkom Organizacijom zaključeno je, da jišuv učestvuje u palest. Egzekutivi, ali da njegov predstavnik ne preuzmu nikakav resor. Skupština je izjavila, da se palestinsko židovstvo imade smatrati jednim dijelom cijonističkoga pokreta. Predviđene su mjere, koje će se provesti, da se što uže povežu galutske zemlje s Erec Jisraelom. Palestinsko židovstvo priznaje i potvrđuje svoju dužnost, da energično saradjuje za Keren Hasesod i Keren Kajemet. Nadalje je zaključeno, da je svako židovsko dijete do 14. godine obvezano polaziti školu. Uredit će se stalni obrambeni sud za sporove između poslodavca i radnika.

Zasjedanj je zaključeno u vanrednom oduševljenju. Ono je spolja veoma uspješno i proizvelo izvanredan dojam u javnosti. Uprkos svim diferencijama bio je to zasjedanje izričaj snažne volje jedinstvenoga židovstva u Palestini.

USELJIVANJE U PALESTINU.

Broj useljenika u Palestinu kroz prošlih 7 godina bio je:

1919.	1920.	1921.	1922.	1923.	1924.	1925.
2618	7129	8517	9481	9778	17.373	36.017

K USELJIVANJU U PALESTINU U DECEMBRU 1925.

Tokom decembra došlo je u Palestinu 2770 useljenika, prema 1825 u decembru 1924.

ŽIDOVSKA NARODNA BIBLIOTEKA.

Dr. B. Chamizer iz Leipziga darovao je Židovskoj Narodnoj i Sveučilišnoj Biblioteci u Jerusolimu zbirku od preko 700 knjiga, koje se nalaze u ostavštini njegovoga preminulog oca, M. Chamizera. Biblioteka sadržaje poglavito hebrejske, judaističke i orijentalističke knjige i naročito je vrijedna zbog velikoga broja knjiga sa područja širskoga jezika.

Biblioteka u Jerusolimu dobila je posredstvom gospodina Barbela zbirku veoma važnih dokumenata, koje je politički ured židovskih članova bivše ruske Dume sakupio na početku rata. Ovi se dokumenti odnose na povijest Židova u onim godinama, a naročito na vladanje ruskih vojnih vlasti prema Židovima.

Franc Oppenheimer posjetit će Palestinu.

«Wiener Morgenzeitung» donosi vijest iz Frankfurta, da će poznati naučenjak i sociolog sveučilišni prof. dr. Franc Oppenheimer u proljeće poći u Palestinu.

Prof. Oppenheimer je, kako je poznato, osnivač kooperativnog naselja Merhavije, gdje je prije nekoliko godina boravio dulje vrijeme. Njegov mlađi sin uposlen je kao palatog bilja kod upravljača kolonizacije srednjega staleža dr. Soskina. Dr. Oppenheimer nije u posljednje vrijeme nikako sudjelovao u cijonističkom pokretu, pa namjerava da se nakon svoga puta u Palestinu opet posveti cijonističkome radu.

ORDER OF ANCIENT MACCABEANS ZA KEREN HAJESOD

London, 26. januara. (ITA) Ordre of Ancient Maccabees, koji broji 2500 članova, zaključio je, da za svakoga člana daje ove godine jednu funtu mjesečno za KH.

SVIM MJESNIM CIJONISTIČKIM ORGANIZACIJAMA!

Zemaljska šekelska Komisija Saveza Cijonista u Kraljevini SHS, primila je šekalim od Egzekutive iz Londona i razaslat će ih odmah svim šekelskim komesarima.

Cijena šekelu određena je po Egzekutivi Cijonističke Organizacije za Kraljevinu SHS sa

15 DINARA.

Zajedno sa šekelom ima se ubrati i savezni doprinos u minimalnoj visini OD 30.— DINARA.

Pouzdanost se nadamo da će svi sumišljenici ispuniti svoju dužnost, odazvati se apelu Egzekutive i šekelsku akciju svagdje i u svakom mjestu odmah provesti najvećom energijom.

Zemaljska šekelska komisija Saveza Cijonista u Kralj. SHS.

STRAH PRED CIJONIZMOM.

Predsjednik budimpeštanske bogoštovne općine protiv filma »Bunar Jakovljevi«.

Prošle godine izašao je roman poznatoga francuskoga romanašca Pierre Benoit-a »Bunar Jakovljevi«. Radnja romana dešava se jednim dijelom u Palestini i crta, počesto i neispravno, život u židovskim kolonijama. Junakinja romana židovska djevojka iz orfeuma, koja nekako odbjezne od svoje okoline i — hvala pjesničkoj mašti pisca — postaje haluca u Erec Jisraelu. Smjelost Benoitov-a crtanja ne zna granice. Djevojka, haluca, što se digla iz orfeumskoga kala, počinja kradju i baca se opet u vrtlog pariškog noćnog života, a sve zato da spasi židovsku koloniju. Veliko francusko filmsko poduzeće Gaumont snimilo je film prema radnji toga romana. Film je prešao mnoge zemlje i gradove, jer su židovski najprije je dakako došao na cenzuru. U komisiji za cenzuru filmovi sada u modi. Tako je film stigao i u Budimpeštu, filmove nalaze se pored zastupnika policije, političkih i vojnih vlasti i predstavnici pojedinih konfesija, da pripaze, te se ne bi prikazivao film, koji vrijedja religiozne osjećaje pripadnika, koje vjeroispovijesti. Tako je u toj komisiji i predsjednik budimpeštanske bogoštovne općine dr. Aleksandar Lederer. Kad je pred komisijom izveden film požurio se dr. Lederer, da odbija film, jer ima izričiti cijonistički propagandni karakter (!) i da javno izvodjenje filma nese samo što ne bi imalo nikakove koristi za kulturu naroda, nego bi moglo da izazove sudbonosnu reakciju.

Katolički i protestantski članovi komisije, bili su toliko aktivni, da dr. Ledereru, kao reprezentantu mađarskih Židova ne protuslove. Tako je prikazivanje filma »Bunar Jakovljevi« zabranjeno za Mađarsku. To ne znači nikakav gubitak, ali je svakako sramotno i tipično. Benoit-ov je roman sve prije, nego što bi mogao da bude izričita cijonistička propaganda, ali strah pred aluzijom na cijonizam, perhoreciranje svake upravne i samosvjesne geste nalazi posvuda cijonističku propagandu.

ŽIDOV NAČELNIK GRADA CINCINATI U AMERICI.

Javlja se iz New-Yorka: Gradsko vijeće grada Cincinnati izabralo je za vrijeme od dvije godine načelnika Židova Murray Seansongooda. — Već prije bijahu dva Židova načelnici grada Cincinnatia.

Nova omladina u Erec Jisraelu slavi drugačiji blagdan Nove Godine. Sama se ga je stvorila, pa je srodan njenom bivanju. Blagdan je to, što govori njenom srcu snažnim božanskim glasom na prvi dan stvaranja: »Neka bude!«

Naokolo je okružuje kaos obnove. Prvi je dan stvaranja osvanuo novoj domovini. Donio svijetlo, kao najviši princip stvaranja. Još nema razlika, koje dijele i koje vežu — dan i noć još su jedno u prvom stvaralačkom naponu.

Volja za život! U Erec Jisraelu se ona objavljuje u svoj ljepoti, ako i svagdje drugdje još drijema u okovima leda. Polovicom mjeseca Ševata veli priroda svoj božanski: »Neka bude«, a korijenjem drveća poteče sok života, bilje i cvijeće usuduju na svijetlo i pokrivaju puste pećine palestinske, svježim zelenilom.

Petnaesti ševat! Nova godina drveća! Mlado je rašće, koje je galut u staru zemlju presadio, slavi kao svoj najljepši blagdan.

Taj je blagdan najbliži njegovim dušama.

Vanj u Huc-la-arec je to tek mali blagdan, kojeg se ne bi ni sjetili, da mu se nije smilovao Keren Kajemet Lejtsrael, Židovski Narodni Fond. Taj šalje u galut mnogo tisuća omotica sa plodovima iz Erec Jisraela, da se djeca vesele. Osobito su obljubljeni omotići sa bademima, kojih tanku ljupinu i najnježnija dječja ruka može zdrobiti. Bademi su to iz svih kolonija zemlje, pa tako dijete uči vanj Kivat Haarec (zemljopis domovine) na vrlo ugodan i tečan način.

Naša palestinska djeca imaju na Hamša asar bišvat nešto vrednije da čine, nego da jedu plodove, koji su im gotovi poslani kao pozdrav iz daleke domovine.

Već ranim jutrom sakuplja se mladež sa lopatom u ruci u školskom dvorištu i polazi u društvu svojih učitelja u prirodu, da sadr drveće! Svako dijete dobije malo drvce i svakog petnaestog švata zasadi drvce u krilo svoje domaie. Tako se Erec Jisrael pošumljuje uz zvuk vesele pjesme novoj godini, koja se izvija iz dječjih grudiju.

Nježno se korijenje novo zasadenih drvca priljubljuje uz zemlju, a djeca se odmaraju zadovoljna svojim djelom. Polježu po zemlji, jer ju je drago sunce svojim trcima potpuno

IZ JUGOSLAVIJE

KONFERENCA GLAVNOGA ODBORA SAVEZA JEVRJSKIH VEROISPOVEDNIH OPŠTINA.

O sjednici odnosno konferenciji Glavnoga Odbora Saveza Jevrej. Veroispovednih Opština donijeli smo izvještaj u prošlom broju »Židova«. Prema vijestima, koje smo naknadno primili iz Beograda, nadopunjujemo naš izvještaj:

U diskusiji o projektu zakonske organizacije jevrejske vjeroispovijesti prvi je uzeo riječ Vrhovni Rabin g. dr. Isak Alkalaj, pa je iznoseći stajalište rabina izjavio, da se svjedodno dr. Voja Janjić, kad je bio ministar vjera i bio odredio da pravoslavna crkva i druge vjeroispovijesti sastave nacrt statuta za zakonsko regulisanje pojedinih vjeroispovijesti u našoj Kraljevini, obratio i Savezu Jevr. Veroisp. Opština i Vrhovnom Rabinu, neka bi izradili zakonski projekt za organizaciju jevrejske vjeroispovijesti. Vrhovni Rabin je tada bio predložio, da Savez opština neovisno izradi svoj projekt, a Savez Rabina opet svoj. Dr. Pops je tada bio predložio, da ovakav važan zakonski projekat izrade oba saveza zajedno tako, te bi bio odraz volje svih Jevreja. Vrhovni Rabin je na to pristao. Po želji Izvršnoga Odbora izradio je generalni sekretar Saveza elaborat, koji je privatnim putem pokazan ministarstvu. U ministarstvu je konstatovano, da je taj elaborat suviše opširan i zakonski projekat, pa je izdano naredjenje jednome referentu ministarstva, da izradi onakav projekat, koji bi odgovarao intencijama ministarstva, a ujedno zadovoljio i Jevreje. Kad je projekat toga referenta došao u ruke mjerodavnih lica u Savezu, nadjeno je, da on sadržaje u sebi mnogo nejevrejskih ustanova, jednostavno preuzetih iz drugih vjeroispovijesti, pa da ne odgovara onome, što nama treba. Tada je Izvršni Odbor prišao izradbi novoga prijedloga Zakona o organizaciji Jevrejske Vjeroispovijesti i poslao ga članovima Glavnoga Odbora i većim opštinama na prosudjenje. Kad su stigle sve primjedbe, pristupilo se izradbi novoga projekta i tako je nastao najnoviji elaborat, koji samo potvrđuje prava općina, a ne vodi računa o potrebama religije i potrebama rabina. U daljoj kritici toga najnovijega projekta, koji je izradio Izvršni Odbor Saveza Jevr. Ver. Opština, rekao je g. Vrhovni Rabin, da u projektu nije uvažena nijedna primjedba, koja je pala sa strane rabina, na prošloj sjednici Glavnoga Odbora, a uzete su u obzir sve napomene svjetovnjaka. Iza toga pročitao je g. Vrhovni Rabin rezoluciju, stvorenu na sjednici Odbora Rabina, koja se je održala dan ranije.

U toj se rezoluciji ponajprije konstatuje, da u najnovijem zakonskom projektu o organizaciji jevr. vjeroispovijesti nijesu nikako uzeti u obzir prijedlozi i zahtjevi rabina, podneseni na sjednici Glavnoga Odbora Saveza J. V. O., održanoj u Beogradu dne 25. i 26. oktobra 1925. Dalje se u rezoluciji iznose zahtjevi rabina, za koje rabini traže, da udju u projekt zakona. Ovi zahtjevi glase:

1. Vrhovni Rabin zajedno sa Rabinskim Sinodom isključivo i nezavisno rješava o svima pitanjima, koja dodiruju jevrejski vjerski život u Kraljevini.

2. Rabin je jedino nadležan za rješavanje vjerskih pitanja svoje općine.

3. Isključivo pravo rabina vršenja obreda Kidušina Geta i Halice po zakonima Mojsijevim i Izraeljevim odnosno duhovnog suda sastavljenog pod rabinovim predsjedništvom.

4. Rabinsko je zvanje u općini definitivno. On ostaje i dalje voditelj matice. Ako općina nema rabina, onda se vodjenje matice i vršenje rabinskih funkcija povjeravaju rabinatu druge obližnje općine.

osušilo. Dok ovako bezbrižno uživaju u nastalom proljeću, dopiru im do ušju suštavi drhtaji malih drvca, koje su ona poput brižnih negovatelja položili na majčine grudl. I zemlja im govori, ta sretna majka: »Hvala vam draga djeco, vama malim vrtljarima u rajskom vrtu domovine!«

Vi ste danas usadili drvca života. Vi ćete njihove plodove uživati, a ne će vam prijeteci glas iz oblaka doviknuti: »Ne berite!« Ne će vas plamen mač iz vrta istjerati, kao Adama i Evu, i protjerati vas u tmu, u tuđinu. Vi si sami radom vaših ruku stvarate raj, čvrstu sigurnu domaju, pred čijim će vratima stražiti andjeo mira. Vaša je noga sustala od tisuć-godišnjeg lutanja vaših roditelja. Biblijsku ste baštinu, čvrstu židovsku ruku izgubili, jer ju vaši očevi nisu upotrebljavali, da njome oru, a i baština židovskog duha je zakržljala u zadušljivom zraku tuđine. Duh je crpio svoju hranu samo iz prašnih folijanata, a nisu učili toru iz same prirode. Djeca slušaju, a njihova se usta otvaraju i t'ho pjevaju staru pjesmu iz geta:

Soba t'jesna je, tamna, ma'ena
U peći plamen vruć
A naš rebe tu
Uči dječicu
Kamec, alef, u.

Djeco, pamтите,
Ne zaboravite . . .
Ali staroj galutskoj melodiji daju nove riječi:
Polje ovdje ravno sve je
Navuklo već zelen plašt
Zdravo stablo, snage puno
Stavilo si nakit tašt
Ovdje rabi nauk davni
Crpe s plodne visoravni.

»A« je drvo, »B« je drvce
»G« je vrt već velik baš
Slova — drvca u njemu se kriju
Cvijeće šaro zrake sunca miji! —

Nova godina drveća

Kad treba da slavimo novu godinu? Na dan izlaska iz Micraijama. Blagdan je to slobode i zaista ljepi početak godine. A i priroda ga slavi, jer spasila se zimskog ropstva i bezbroj njenih cvjetova u zboru sa pticicama slavi obnovljenu slobodu.

Ili bi bilo bolje, da završetak godine slavimo u jeseni, kad se priroda sprema na početak. U svom će snu, da sakupi nove snage, pa kad se spusti u zimi, bijeli meki snježni sag, počevati će novi život što se budi.

Prošlost je slavila početak nove godine u Nisanu, jer je tek izlaskom iz Micraijama započeo njen život. Ono, što je prije bilo, ne može se nazvati svetom riječi »Život«.

Mi, sadašnjost, prisluškujemo zvuku šofara u jeseni, kad je umorna od stvaranja; ali umorna i od žalosti zbog cvjetova, koji ne sazreše do plodova, priroda oblaci u sivo ruho rezignacije, obrubljujući tmurnost jesensku crvenilom zrelih plodova.

Budućnost, naša budućnost u Erec Jisraelu, bira si drugi dan za mljokaz novoga bivanja. Ona živi u slobodi opet doživljene domaie. U sreći slobode već rođene, ne može poput prvih predja da potpuno shvati promijenu bijednoga životarenja u ropstvu u pravi, punovažni život slobode.

I ona, koja je tek početak, ne može da razumije ono tamno i blago stišavanje, koje u Tišriju ispunja nekom intimnom sjetom svakoga galutskoga Židova. Ta osjeća u tim danima — veoma često samo u tim danima, kad se samosvijest židovstva u njemu budi — sporu, čežnju svoje židovske duše; snaga prošlosti privlači mu dušu, a plaha, tražeći zaštite vanja se u budućnost, čije purpurno jutarnje ružičasto rubi sivu mantiju njegova sadašnjeg života i ime koje on vazda na dan Nove Godine upravlja u blagoslovnoj molitvi prema nebu: Jerušalajim.

Treća! Budnički zov, zvuk obećanja; Trua! Radosni poziv izvršenja. Odjeknu su već i zamuknu za nj, i treći slomljeni zvuk šofara: Švarim postaje simbolom njegovoga života.

SPECTRUM d. d.**Ing. Kopista, Dubsky i Krstić**

Tvornice ogledala i brusione stakla

ZAGREB BEOGRAD OSIJEK LJUBLJANA VII.
Kukovičeva ul. 23. Banatska ul. 2. Desatičina ul. 39. Medvedova u. 38.Zrcalno staklo - Portalno staklo - Mašinsko staklo 5-6 mm - **Ogledala** u svim veličinama i oblicima - **Brušene ploče** - Uvinate ploče - Ustakljivanje u mjedi - Fin ogledala.

5. Disciplinarni postupak nad rabinom vrši Odbor sastavljen od članova Odbora Saveza J. V. O. i članova Odbora Saveza Rabina zastupljenih jednakim brojem.

U rezoluciji ima pasus, u kojem se kaže, da će rabin — ako većina članova Glavnoga Odbora, ne bi htjela prihvatiti te zahtjeve — biti u interesu jevrejske religije i jevrejstva ove Kraljevine primorani odustati od dalje saradnje sa Savezom J. V. O. i odvojenim putem raditi na ostvarenju tih podataka.

Budući da je na sjednici bilo svega 7 svjetovnjaka, a za kvorum je potrebno prisustvo osmorice, odlučeno je, da se zaključci o pitanjima, o kojima se članovi Glavnoga Odbora ne bi složili, smatraju kao nepunovažni.

U diskusiji je dr. Urbach predbacio, da se Izvršni Odbor nije držao uputstva, danih mu na sjednici Glavnoga Odbora, naročito u pitanju vođenja matice.

Dr. Bukić Pijade drži da treba odložiti rješenje toga pitanja za glavnu sjednicu Upravnog Odbora. Rezolucija ga je frapirala, jer predstavlja ultimatum, koji nije nimalo tolerantan. Gosp. Rafael Finzi drži, da rezolucija u ovoj formi isključuje kompromis. Govori o djelokrugu rabina i iznosi gledište, da je rabin sam organ općine. Rabin zbog svoga položaja i zbog svoje funkcije mora da bude neprikosnoven, ali i on može biti pogrešan i postati nesposoban. Dr. Brandeis ističe, da se radi o zakonskom projektu o organizaciji naše vjeroispovijesti, a ne o funkciji rabina. Inž. Oskar Grof drži, da bi rezolucija mogla dovesti do odvajanja općina i rabina. U njoj je zadržana prijetnja, da će rabinu na nadležnom mjestu djelovati protiv Saveza. Ako bi se to desilo, bila bi to nesreća za jugoslavensko židovstvo. Međutim ne valja zaboraviti, da rabinu ne smiju učiniti ni protiv općina.

Vrhovni Rabin dr. Isak Alkalaj replicirao je na prigovore. Rekao je, da rabin nije obični činovnik. Ne može se principijelno dopustiti, da se uvijek samo prima ili ne prima ono, što rabin kaže. Do sada nije dan dokaz o razumijevanju njihovoga položaja.

Dr. Brandeis je predložio, da rabinu taksativno označe one funkcije, gdje im se ne smije nitko u općini miješati. Nadrabin dr. Schweiger govorio je o značaju rabinske službe. G. Rafael Finzi želi, da rabinu u novom projektu budu ono, što su i danas i da dr. Alkalaj zastupa rabine u Izvršnom Odboru u tom smislu, jedino se ne slaže s tim, da ovaj ultimatum ostane u krajnosti i bilo bi mu milije i za zajednički rad korisnije, da se on povuče.

Dr. Urbach želi, da se rabinski sinod bavi samo vjerskim stvarima. Priznaje, da je on taj ultimatum sastavio, jer je bio ogorčen radi toga, što se nije vodilo računa o želji rabina i što se rabinima uzima i ono pravo, koje su već po Hrvatskom Zakonu imali, i to naročito samostalno vođenje matice.

Još su govorili u diskusiji gg. rabini dr. Fischer i dr. Frankfurter i dr. Rafael Finzi. Konačno je riješeno, da se primi prijedlog g. inženjera O. Grofa, po kojemu ima Izvršni Odbor zajedno s Vrhovnim Rabinom i izaslanikom Rabinskoga Saveza dr. Urbachom da izvrši konačnu redakciju zakonskoga projekta i da se u najkraćem vremenu sazove nova sjednica Glavnoga Odbora, koja će imati da primi taj novi projekat.

U tome je naša tora:
Radit valja, nema zbora,
Priroda je Božje djelo.
Nauk vrš'ite taj zacijelo! —

Proljet ide, donosi slobodu
Zoru novu našem rodu. —
Zemlji našoj, željnoj rada
Dajmo, ljudi, drvca mlada
Nek joj šuma krasí brda
Sočna zelen hrani krda!

Neumorno pjevaju pjesmu za pjesmom, kao mali pjevač u uzduhu i tek kad ptičje zamuknu pred veličajnom simfonijom sutona i večeri, spremaju se kući. Ali se kući ide samo na kratki odmor. Kad nebo navuče svoje zvjezdano ruho, polaze opet u polje. Na brežuljcima se pale vatre radosnice i mladež pleše u plamenu i svijetlu, simptomu života i razvitka, primitivne plesove. I opet odjekuju poljane živom pjesmom.

Rame o rame, ispruženih ruku, kao da ne mogu dovoljno da obuhvate svijet, što se pred njima radja i razvija, plešu nacionalni ples Judine mladeži: Horu.

Nikakova salonska muzika ne određuje im takt, nikakav instrumentat od ljudske ruke ne daje ritam njihovim uzbudanim tjelesima. Pjesma, što je sami pjevaju, pratnja im je. Pa kad prisluškujemo njihovu pjevu kao da je ugaslo i nestalo sve, što smo dosada čuli u svom životu...

Kao da su andjele došli na zemlju i pjevaju svoju radosnu poruku života:

Am Jisrael, haj! Am Jisrael, haj!
Živ je narod Izraelov!

(Korresp. KKL.)

Mina Freud-Barsi.

ZAGREB.

Jubilej rabina dr. Gavro Schwarz.

Zagrebački rabin g. dr. Gavro Schwarz slavi 25-godišnjicu svoja vjeroučiteljskoga djelovanja u zagrebačkoj bogostovnoj općini. Tim povodom održat će g. rabin dr. Gavro Schwarz u petak dne 29. o. mj. uveče jubilarnu propovijed. Ovaj bogat i radni odsječak života svečareva zaslužuje potpunu pažnju svih židovskih krugova. U narednom ćemo broju donijeti prikaz o dugogodišnjem i ustrajnom djelovanju prof. dr. Schwarz u zagrebačkoj bogostovnoj općini.

Iz zagrebačke sinagože.

Pokusno pjevanje kantora g. A. Weisza.
Sinagoški zbor.

U petak, dne 22. i subotu 23. o. mj. vršio je pokusne kantoralne funkcije u zagreb. sinagozi g. A. Weisz, kantor iz Budimpešte. G. Weisz je mlad čovjek, posjeduje svjež i zvonki tenor širokoga obujma, s osobitom visinom. Način predavanja je veoma lijep, jedino bi se moglo prigovoriti nešto slabijoj vokalizaciji.

*

Sinagoški zbor — za koji smo pred kratko vrijeme spomenuli da imade, pomladjen i proširen, mogućnosti da se uz daljnje marljivo vježbanje lijepo razvije — nije nas kod posljednjih svojih nastupa nikako mogao zadovoljiti. Slaba ritmika i vokalizacija, česta neskladnost te nezgodno isticanje pojedinih pjevača(ica) neugodno se je dojmilo. Ističemo posve otvoreno već sada u početku rada pomladjenoga zbora ove nedostatke s iskrenom željom da se još za vremena uklone (a marljivom vježbom i pažnjom to se uz dobar glasovni materijal, koji zbor posjeduje, da se popravi), e da bi zagrebačka općina već jednom dobila sinagoški zbor, koji bi stajao na takovoj umjetničkoj visini, kako to dolikuje, položaju i ugledu zagreb. općine. O tome treba da pozvani faktori vode dovoljno računa.

*

Kod pokusnog nastupa kantora g. Weisza — prošle subote — vidjeli smo u zagreb. sinagozi odlične muzičare gg. Milana Sachsa i Krešimira Baranovića, dirigente Nar. Kazališta.

Židovsko Akademsko Potporno Društvo
priredjuje dne 1. februara o. g. u Glazbenom Zavodu svoj

SJAJNI PLES

Obzirom na plemenitu svrhu društva za sigurno će židovsko građanstvo i ovog puta svojim obilnim posjetom doprinijeti uspjehu zabave.

Preprodaja ulaznica, reklamacije pozivnica i rezerviranje stolova neće biti u Grand-Hotelu, kako je prije javljeno, već u kancelariji društva, Palmotićeve 16, dne 31. I. i 1. II.

Pobrinuto je, za što bolje raspoloženje i uspjeh zabave. Svirat će dvije glazbe: Ja z-band i trio.
Preplate se primaju sa zahvalnošću.

Darius Milhaud: Poemes juifs.

Na posljednjoj intimnoj večeri Glazbenog zavoda u Zagrebu izvela je pjevačica Anka Koščević-Badalić uz klavirsku pratnju profesora Ernesta Krautha među ostalim i tri židovske kompozicije francuskog majstora Darius Milhaud-a. Skladbe Milhaudove odlikuju se interesantnom i modernom obradom, isto takovim harmonijama i ritmom. Dvije prve držane su u širokoj elegičkoj pjevnoj liniji, dok se treća ističe markantnom karakterizacijom i krepkim slikanjem raspoloženja u kovačnici. Milhaudove židovske skladbe namijenjene su u prvom redu inteligentnom muzičaru, no svidjet će se svakome, tko se zanima za židovsku glazbu.

Purimski maskirani ples »Makabija« održat će se u subotu 27. februara u Glazbenom Zavodu. Odbor »Makabija« nas moli, da saopćimo, te se u pogledu odašiljanja pozivnica na cij. općinstvo ove godine posvetila osobita pažnja, no unatoč tome, što su se upotrijebili najtočniji popisi, ipak je pošta povratila mnogo pozivnica, neke čak i poslije zabave. Osim toga potkrale su se i neke pogreške u adresama, što se imade pripisati teškoći ovoga posla, koji iziskuje i golemi tehnički aparat. — Odbor moli u onih, koji bi o kojim slučajem nisu dobili pozivnice, izvinjenje i nada se, da će drugi puta stvar teći mnogo tačnije.

Zahvala Makabija.

Centralni upravni odbor Židovskog gombalačkog i športskog društva »Makabija« u Zagrebu izražuje ovim putem svoju najdublju zahvalnost svima, koji su svojim sudjelovanjem u radu i pripremanju za Sjajni ples »Makabija« pridonijeli vanrednom moralnom i materijalnom uspjehu njegovu. Naročito priznanje odaje upravni odbor marnom odboru gospodja na čelu sa gđjom. predsjednik bog. općine g. dra. Huga Kona, koji odbor je svojom agilnošću kako prije, tako i na samom plesu najviše pridonio uspjehu priredbe.

Nadalje smatra Upravni odbor svojom dužnošću zahvaliti se svima onima, koji su dali priloge za buffet, te tako omogućili materijalni uspjeh plesa.

Objavljujući eto ovako akt priznanja i zahvalnosti svoje i čitavoga društva, centralni upravni odbor se nada, da će i drugom prilikom kad to bude od potrebe, naići na odaziv i spremu za rad u istome krugu saradnika, naročito pak u redovima gospodja.

Za Centralni Upravni Odbor Ž. G. Š. D. »Makabija«:

Predsjednik: Potpredsjednik:
Julio König s. r. Dr. Oton Braun s. r.

Tajnik:

Samuel Deutsch s. r.

U Zagrebu, dne 18. januara 1926.

Javna predavanja Ž. N. A. D. »Judeje«.

U subotu 6. februara u 9½ sati na večer u Vijećnici Izr. bog. općine nastavlja se niz javnih predavanja, koje priređuje Ž. N. A. D. »Judeja« za građanstvo i omladinu. Predavač i tema javit će se u dnevnim novinama.

SKOPLJE.

Osnivanje Mesne Cijonističke Organizacije.

(Od našeg redovitog dopisnika.)

Prošle nedelje je cijonizam u Skoplju zabilježio lep uspeh, uspeh, koji se do pre mesec dana činio nemogućim. Po varoši raspačani su letaci sa potpisima od dvadesetčetvorice najistaknutijih ličnosti izveštavajući o velikim uspesima Svet-ske Cijon. Organizacije i obrazlažući potrebu, da jevr. stanovništvo grada Skoplja pristupi ovoj organizaciji stvarajući jednu mesnu cijon. organizaciju. U tu svrhu potpisati su pozvali jevr. građanstvo, da listom dodje na konferenciju u nedelju pre podne u 9 časova u lokal jevr. kluba, na kojoj bi se definitivno obrazovala M. C. G. i odbor, koji će dostojno voditi celokupan cijonistički rad u Skoplju. Pomenuti letci učinili su takav utisak na ovd. građanstvo, da je u tri slobodna dana pravosl. Božića, koji su predhodili konferenciji, glavna tema njihovog razgovora bila potreba osnivanja jedne M. C. O. u Skoplju.

Prema tome nije čudno, da je u nedelju sala jevr. kluba bila dupkom-puna. Budući da je stigla iz Beograda depeša g. dra. Davida Alkalaja, preds. Saveza Cijonista, u kojoj se javlja, da će u 12½ h. stići g. Sabetaj Levi, direktor Jevr. Škole u Beogradu, da prisustvuje konferenciji u ime Saveza, odgodjeno je skupština za 3 sata posle podne. Ovo iznenađeno odlaganje prouzrokovalo je, da posle podne nisu mogli mnogi da prisustvuju, ali bili su njih ipak oko 70. Gosp. Lević, predsjednik jevr. kluba, najistaknutiji radnik oko ostvarenja nove M. C. O. otvorio je konferenciju, pozdravivši prisutne, a naročito delegata g. Sabetaja Levija. Nakon što su izabrani: g. S. Levi za počasnog predsjednika zbora, za preds. g. Lević, dva sekretara i dva voditelja zapisnika, predsjednik Lević je dao reč g. Josefu Beharu, da u ime privremenog odbora referše o potrebi i svrsi osnivanja M. C. O.

G. Behar je u svome govoru, iznevši stanje cij. pokreta na svetu, dokazao potrebu da i naša varoš ima jednu M. C. O. po primeru drugih varoši, gde je veliki broj jevr. stanovnika. Istaknuvši dosadašnje napore i neumoran rad ovd. cij. omlad. društva »B'ne Israel« za vođenje cijon. poslova u našem gradu, on je pozvao prisutne da izraze svoje priznanje i zahvalnosti našim valjanim omladincima, jer su oni bili opterećeni radom za koji smo mi stariji na prvom redu pozvani da radimo. Naša je omladina danas učinila svoju dužnost, dajući nama inicijativu, da se i mi organizujemo kao cijonisti. Oni žele i nadaju se da ćemo mi, stvarajući našu cij. organizaciju, učiniti, da naš pokret bude bolje reprezentiran i vođen sa više uspeha. Kao pioniri cijonizma u našem gradu, naša omladna izjavlja svoju gotovost da kao i do sada stavlja svoje energije cij. pokretu na raspoloženje — a na nama je da ih ne ostavljamo sami, te da i mi učinimo svoju dužnost. Jedna organizacija — završio je g. Behar, — koju danas svi civilizovani narodi smatraju kao predstavnik našega naroda i njegove najidealnije težnje, zaslužuje, da se u njoj angažuju ljudi od upliva i ugleda.

Iza toga održao je g. Sabetaj Levi jedan dug i zanimljiv govor o stanju Jevreja na svetu, o cijonizmu i Palestini. Njegov je govor veoma interesovao prisutne, koji su ga pažljivo slušali i oduševljeno pozdravili.

Na zahtev beogradskog cijonista g. Amodeja, g. Levi je kratko objasnio Bazelski Program, tvrdeći na kraju, da se svaki cijonista mora zakleti da će biti veran ovom programu, na što su svi oduševljeno odobravali.

(Nastavak vijesti iz Jugoslavije na 7. strani.)

ŽIDOVSKI TEATAR

Hebrejski teatar u Palestini

S. A. van Vriesland.

Hebrejsko kazalište u Palestini, koje sastoji od drame i opere, daje svoj repertoar od deset do dvanaest komada na godinu u Jerusolimu, Tel Avivu i Hajfi. Boreći se s mnogim poteškoćama najviše pati od nestašice prikladnih zgrada, ali je ipak uspjelo, da pod odličnom upravom Gnjesina prikaže u izvrsnoj izvedbi Molière-ovoga »Umišljenoga bolesnika«. Tom prigodom piše Vriesland u londonskome »The New Judea« esej koji ovdje donosimo.

Prikazivanje Molière-ovoga »Umišljenoga bolesnika« po Hebrejskome Kazalištu pod upravom Gnjesina, bio je prvi događaj u Erec Jisraelu.

Ranije smo imali hebrejsku kazališnu družbu, koja je običavala igrati mračne stvari Andrejeva, gdje se nije znalo, što je nezgodnije: intermezzi ili činovi; Strindbergovoga »Oca«, kao da je još bio potreban uz moralnu konfuziju jisuva. Imademo i hebrejsku operu, u kojoj junak umire hebrejski. Ta nam je družba dala »Jakobov San«, ali ta stvar, i ako lijepa da se čita, nije bila spremna za pozornicu. »Belchazar« je bio dobar početak.

Međutim smo tu u hebrejskome prikazu Molière-ovoga »Umišljenoga bolesnika« imali prvi čin prave kulture. To nije bila francuska kultura, u toliko što je bilo i grano hebrejski i u toliko, što je Molière čovječanski; ali nije bila ni hebrejska kultura, jer ta se me da silom stvoriti, nego mora polako da raste razvitkom nove tradicije. Bila je upravo čista, svjetska kultura, kao što prava kultura treba da bude. Podnožje brda može da ima narodno porijetlo, vrhunac siže u nebo i pripada čitavome svijetu.

Odvise se zlorabljivala u Palestini riječ Tarbut. Mi imademo Tarbut u obliku odgojnoga sistema, kadikad u obliku učitelja, koji štrajkuju, ili u obliku klasne kulture radničke organizacije. Za mnoge je to isto kao neki jeftini način šovinizma. Treba znati, da su narodnost i jezik tek sredstva na putu do kulture; narodnost i jezik su kod drugih naroda nešto, što se samo sobom razumije; a Tarbut tako reći počinje, gdje cijonizam i poduka hebrejskoga jezika prestaju.

Kultura je nešto više nego jedna pjesma od Bjalika ili makar čitavo stvaranje udruženja hebrejskih pisaca. Kultura je božansko svojstvo, vrhunac vječnoga njihala između relativnosti dobra i zla, istine i laži, ljepote i dobrote. Narodima se divimo poradi njihove kulture, a ako je nemaju, ne svijetljam se. Ona je zaista jedini raison d'être naroda. Kultura je civilizacija u svim njezinim oblicima od dobroga vladanja, koje Židovi tako malo cijene, do visina umjetnosti. (Oni Židovi, koji gotovo goje loše manire, zaboravljaju, da se pristojnost u svojoj najvišoj formi približava ljubavi i da je dobro vladanje stvar kulture srca.)

Pravo djelo umjetnosti daje nehotice svome moralnome i filozofskome sadržaju lijep oblik; i kako je stvoreno po umjetniku, sadržaje u sebi moć, da ga gledalac iznova stvara. Umjetničko djelo je ostvarenje umjetnikovih misli i zato treba da bude između njega i gledaoca jednaki odnosi vrijednosti, ako će potonji htjeti potpunoma da ga shvati. Umjetnik daje sam sebe dok stvara; gledalac mora da se potpunoma preda u razumijevanje; inače se obojica ne će naći. Tako je umjetnik veliki odgojitelj naroda, posrednik između boga i čovjeka.

Kad je Sokrata upitao materijalistički otac jednoga od njegovih učenika, koja je korist njegovome sinu od filozofije, reče mu mudrac: »Da, kad bude u kazalištu, ne sjedi kao kamen na kamenu.« — Ta se stara mudrost tiče mnogih današnjih Židova. Malo koji od njih se pita za definiciju umjetnosti, života. Rijetki dolaze u kazalište da nauče nešto; većina želi lagodnu zabavu. Vole da propišu, kako da se igra, nego li da zadrže čedni stav učenika pred velikim majstorom.

U umjetnosti se mnogi ljudi drugačije vladaju, nego li što bi to učinili sa znanosti. Isti čovjek, koji će nerazumijevanje Einsteina nauke pripisati vlastitome pomanjkanju obrazovanosti, te će u strahopočitanju stati pred velikoga majstora znanosti — i ako će židovski snobizam biti vrlo počašćen kakovim znakom pažnje tako velikoga čovjeka, kao što je stisak ruke, potpis ili zajednička fotografija — pripisat će bez znanja umjetniku vlastito nerazumijevanje umjetničkoga djela. Vidio sam mnogo inteligentnih ljudi, gdje ostavljaju prikazivanje Molière-ovoga »Umišljenoga bolesnika« razliučni, što nije bilo po njihovome ukusu. Oni ne vide, da su sličniji kao netko, tko bi prekorio Einsteina, jer ga ne razumije. Na području umjetnosti, za mnoge je ljude njihov vlastiti siromašni sud jedina polazna točka, njihov estetski kriterij. A nalaze se obodreni glupavom rečenicom, da su ukusi različiti. Kao da je promjenljivost i ljubavost vlastitoga ukusa od bilo koje važnosti, ako se uporedi s razumijevanjem, kojim treba prići umjetnikovu djelu, da bude shvaćeno. Ukus je čovjekovo svojstvo, koje treba odgojiti, razviti i ne stiče se lako. Umjetnost treba osvojiti kao lijepu ženu. »Samo za muke nam bogovi šalju velike radosti«, kaže grčka poslovica.

Hebrejska predstava »Umišljenoga bolesnika« bila je potpuno umjetničko djelo. Kultura u svojoj najvišoj formi. Izalud bismo proputovali evropske prijestolnice London, Berlin, Paris ili New-York, da nadjemo nešto slično. Oni, koji su došli u kazalište da nadju konvencionalnu imitaciju života u historijskoj okolini, mora da su otišli razočarani. Oni nisu našli senzaciju zbilje, jaču od života, nit' zadovoljstvo zabavnih im-

presija. To je bila igra ekspresionizma. Svaki od glumaca bio je personifikacija, izražaj jednoga čovjekovog značaja, a svi zajedno ujedinjeni u čistoj skladnosti boja i glazbe, ritma u riječi i kretnji.

Kao pravo umjetničko djelo, ta je igra jednako izražavala i dobrotu i mudrost i ljepotu. Nije bio samo slučaj, da je neki divlji mali dječak, sin jednoga od mojih znanaca, došao kući i pričao oduševljen svome ocu, kako su se u tim davnim vremenima ljudi ljubavno pozdravljali. Dječaka je dirnula kultura srca. A drugi jedan vragoljasti dječak je svome drugu, koji je zakasnio u školu s jednom isprikom, da je bio bolestan, predbacio, da je bio samo »un malade imaginaire«. Oba dječaka ostavila su kazalište kao bolji i mudriji ljudi.

Pozornica je jedna od čovječjih mudrosti i ludosti, čovječje kreposti i grijeha, čovječje radosti i tuge, okupana u blagome svjetlu dobrohotnoga humora. Promjena slika diljem igre bila je toliko puna dražesti, minut na koncu toliko sladak, da je publika, koja je došla da shvati, bila dignuta do visine potpune radosti — do reprodukcije umjetnosti.

Izgleda kao čudo, kad se sazna, kojim je sredstvima Gnjesin stvorio to prikazivanje. Zapravo bez plastra uz neisplaćene gaže za mjesec, bez kazališta, što više i bez prostora za pokuse; odijela, scenerija iz jeftinoga materijala, a u prekrasnoj izvedbi odličnoga slikara i neplaćenih umjetnika. Ali ta halucijet u umjetnosti nije samo divna: ona je i porazna za nas. Toliko koliko se svijet divi jednome narodu poradi njegovih umjetnika i učenjaka, toliko i sudi o njemu po njegovu vladanju prema njegovim velikim ljudima u umjetnosti i znanosti. Mi možemo ponosno da pokazemo turistima, koji dolaze u Erec Jisrael iz središta civilizacije, osim židovskoga seljaka, koji obraduje svoje polje, i čin kulture, koji ne mogu da nadju kod kuće. Ali ne smijemo da se ponosimo slavom Gnjesinovu, koja sja nad čitavim jisuvom, nego treba da je zaslužimo time, da uzdržavamo hebrejski teatar u Erec Jisraelu kao nacionalnu instituciju. Zato hoću da završim taj esej jednim apelom.

Pokažimo Gnjesinu našu zahvalnost za njegovo djelo kulturne odgoje materijalnom pripomoći. Hebrejska pozornica treba da razvije svoje plodno djelo u vlastitoj kazališnoj zgradi. Umjetnici moraju biti oslobođeni od mučne brige i borbe za svakidašnji kruh; sredstvo treba da bude snabdjeveno najpotrebnijim.

Neka Židovi pokažu svoju veličinu u onome, u čemu malen narod može da bude velik. *)

*) Hebrejsko je kazalište organizovano kao dioničko društvo s dionicama po L. 1. Direktorij se sastoji od gg. M. Usiškin, Hadasa Samuel, dr. Lunie, J. Sprinara, S. A. van Vriesland. Supskripcije na dionice prima S. A. van Vriesland — Jerusolim — P. O. B. 92.

PEDESET GODINA ŽIDOVSKOGA TEATRA.

Iz New-Yorka se javlja: 27. o. l. m. Izvodit će se ovdje u Kesslerovom kazalištu Second Avenue historička revija, koja će mnogo interesantnoga i poučnoga pružiti ne samo prijateljima židovske umjetnosti nego i kulturnim historičarima. Pred 50 godina osnovao je Abraham Goldfaden židovski teatar, te je i njegovoj uspomeni posvećena ova revija. Davat će se scene iz svih njegovih komada i pjevat će se njegove najbolje kompozicije. I čitava žid. umjetnička familija — glumci, pjevači i muzičari — sudjelovat će kod te revije, jer žele da publika pokaže jedan živi odsječak iz žid. kazališne historije, koja će bolje pokazati razvoj žid. kazališne umjetnosti, nego mnogo koja poučna knjiga.

PROSLAVE 10. OBLJETNICE SMRTI ŽID. KNJIZEVNIKA ŠALOM ALEJHEMA U UKRAJINI.

Državni komesarijat za prosvjetu u Ukrajini odredio je, da se 10. obljetnica smrti žid. književnika i humoriste Šalom AlejHEMA proslavi po čitavoj Ukrajini u svim školama. — Državni ukrajnjski nakladni zavod izdat će posebno djelo o Šalom Alejhemu, a tokom slijedećih triju godina izdat će posebno izdanje svih njegovih djela. — Žid. muzej u Odesi dobit će posebno odjeljenje, u kojem će biti pohranjeni razni rukopisi i razne materijalije, koje govore o životu i radu Š. AlejHEMA.

KAMINSKA, RAHELA GETA.

Paris, 26. januara (ATJ). Pod tim naslovom piše u pariškom »Temps-u« Andre Levinson članak u spomen glasovite židovske umjetnice Estere Kaminske, od kojega donosimo slijedeći izvadak: »Sjećam se je od nekih dvadeset godina unatrag. Kaminska, genijalna plebejka, cvijet nezahvalne zemlje trijumfira ipak nad svim preučivanjem. Njezina paterična familijarnost i težak humor niču u životu malih ljudi njene rase, koji nastavaju mravinjake nečistih litvanskih gradica. Prastaro svijetlo Izraelovo sja kroz jednu realnost. Kaminska je tu jednoličnu okolinu, te tijesne prilike, protkala jednom suznom i nasmiješenom nježnošću.«

STEIGEROV PROCES DRAMATIZIRAN.

Amerikanska senzacionalistička žedj u literaturi i kazalištu već je iskoristila čuveni Steigerov proces kao radnju za »melodram« (!), koji nosi naslov »Steigerov proces«. »Grand Theatre« u New-Yorku učinio je dobar posao. Autor melodrame je Izak Zlotarewski, a glazbu je komponovao Šalom Sekunde.

Razvitak jidiš-teatra

Donosimo ovdje odlomak iz knjige: Pines, »Die Geschichte der jiddisch-deutschen Literatur« o počecima i razvitku jidiš teatra. Ovaj prikaz seže do početka 20. vijeka. Širokoj je židovskoj javnosti poznato, da je u židovstvu u galutu bilo velikih kazališnih umjetnika i pojedinaca i da ih još danas ima. Ali židovstvo na istoku Evrope stvorilo je uopće svoj teatar i dalo svijetu kazališnih grupa, koje se danas ubrajaju među najbolje kazališne trupe uopće. I drama je u jidiš literaturi snažna i vanredno razvijena. Drugom kojom zgodom doniet ćemo prikaz daljega razvitka drame i jidiš teatra, ocrtavši i današnje njihovo stanje.

Prva prikazivanja jidiš-kazališta nailazimo u njemačkom getu. Tačno vrijeme se ne da odrediti; prikazivanja počinju sa maskeratama, a ove postoje od vajkada za svečanosti Purima. One odgovaraju karnevalima zapadnih naroda, te su uvijek bile obiljubljene. Talmud već spominje purimska prikazivanja ne vjerskog nego svjetovnog karaktera.

Najstariji tekst jidiš-komada, što ga znamo jest »Igrokaz o Ahašveru«, koji je 1708. objelodanjen od nepoznatog pisca. Malo kasnije 1713. izveden je komad u Frankfurtu »Prodaja Josipa« od Baermanna i Limburga. Jedan za drugim javljaju se slični komadi, po čemu se vidi, da su maskerate u Njemačkoj bile dosta obiljubljene. Za treći komad »Žrtva Izakova« uzeta je isto gradja iz Biblije. Ta tri komada spadaju među prve iz jidiš-kazališta, te su dugo bila prikazivana od diletanata — djaka iz »ješiva«. Literarna vrijednost tih djela je neznatna; bilo bi ustalom neispravno ocjenjivati ih s literarnog stanovišta; bili su, kako se čini, pod uticajem njemačkih komada onoga doba.

Prvu kazališnu trupu osnovao je narodni pjesnik Abraham Goldfaden (1840.—1908.). On se može smatrati osnivačem jidiš-kazališta; s njim možemo spomenuti Falikovica i Levinsohna.

O prvim kazališnim komadima ne vrijedi detaljno pisati. Tek za vrijeme rusko-turskoga rata vidio je Goldfaden, da židovska publika ima mnogo smisla za ovakove komade. Mnogi ruski i galicki Jevreji bili su tada nabavljali hrane za vojsku. Goldfaden je također tu bio, te je ove upoznao.

Prva njegova trupa sastojala se iz predmolitelja i zanatlija; uvesti žene u trupu bilo je nemoguće, pa su muškarci igrali i njihove uloge. Komade za trupu pisao je sam Goldfaden. Pisao ih je, da zabavlja neobrazovanu publiku, koja se sastojala iz trgovaca i zanatlija, što su pratili rusku vojsku tražeći blago i avanture. Sadržaj tih komada su kupleji, koje je Goldfaden sam uglazbio. Oni podsjećaju na francuska pučka prikazivanja.

Poslije rata došao je Goldfaden sa trupom u Odesu; tu je angažovao žene za kazalište. Napisao je neke nove komade, kao: »Bar Kohba« i »Sulamit« sa motivima iz jevrejske historije, no po ukusu publike glavnu ulogu u komadu igraju pjesmice i kupleji. Komadi su veoma uspjeli; Goldfaden se brzo proćuo čitavim getom.

Naskoro iza toga Goldfaden putuje sa trupom po Rusiji i postzava uspjeh za uspjehom. Mnogi drugi ugledavaju se na njega, pa se stvaraju mnoge nove trupe. Jednu od tih trupa vodio je Lerner, koji je prikazivao »Uriel Akostu« od Gutzkova i »Židovku« od Scribe-a. Jedna druga trupa prikazivala je najviše Šajkeviča, narodnog romanopisca, koji je među prvima pisao kazališne komade.

Ali već na početku kazalište proživljuje teške momente. Rusija poduzima prema njemu energične mjere, a 1883. god. zabranjuje dalnja prikazivanja. Ovo je bio veliki udarac mladom jidiš-kazalištu. Trupe su bile prinudjene, da lutaju po Galiciji i Rumunjskoj, ali tamo nisu našle povoljan teren. Popušali su ti mladi ljudi da izbjegnju zabrani te su igrali iste komade dajući im njemačka imena, ali su organi vlasti bili neumorni. U takom stanju nalazi jidiš-kazalište svoje utočiste u Americi. Tu se ono lagano razvija i dostiže svoj vrhunac.

Prva trupa došla je u Ameriku 1884. poslije turneje u London; za njom su slijedile nove trupe.

Komade za ta kazališta pisali su u prvo vrijeme Lateiner i Horowitz. Pisali su 250 komada sve po starom kovu bez naročite vrijednosti. U historijskim komadima uzdižu jevrejsku prošlost u nebesa; ima komada, koji prikazuju borbu između očeva i sinova u getu, dalje takovih, koji imitiraju romantiku. Ukratko, to su operete, koje odgovaraju ukusu publike i u kojima je glavno: ples, režijska i dvosmislena šala. Dalje ima prijevoda; veliki uspjeh, što ga je našao »Uriel Akosta« daje povoda, da se prevode druga djela iz ruske, njemačke i engleske literature. Tako su Tolstoj, Schiller, Shakespeare i drugi bili prikazivani u jidiš-kazalištima. Ti komadi mijenjaju polako ukus publike i ona teži za većim i ljepšim.

Prvi, koji je jidiš kazalište podigao na viši niveau, bio je Jakob Gordin.

Rodio se 1853. u Mirgorodu, rodnom mjestu Gogoljevu. Najprije je bio urednik ruskih novina. 1879. stvorio je pokret biblijskih Židova; taj pokret je nastojao, da po Tolstojevim nazorima postigne izravnjanje između židovstva i kršćanstva. Pogromi su brzo uništili ovaj pokret. Kasnije dolazi u Ameriku u namjeri, da osnuje koloniju na komunističkoj bazi. Nevolja ga natjera te počne pisati komade, koji su se dosta dobro plaćali. Prvi njegov komad »Sloboda« bio je prikazan u New-Yorku 1892. Veliki uspjeh dao mu je podstreka za dal-

Gordin nije stvaralački duh. On je tako reći preradivao djela iz svjetske literature, udešavajući ih prema židovskom duhu. Glavnu ideju bi uzio iz kakovog komada te preradio i u tome išao daleko, da je i glavna i sporedna lica prikazivao tako, kao da su iz židovskog geta. U glavnom utiču na nj ruski realisti, on je uvijek i sam realista. Naravno je jak u dijalozima, jezik mu je čist, harmoničan lica izvrsna.

Gordinova djela izvodila je trupa Jakoba Adlera, koji je bio jedan od glavnih glumaca geta. Inteligencija geta odobravala je te komade, ona je gledala u Gordinu predstavnika njoj tako drage umjetnosti. Na žalost Gordin je morao voditi računa o publici, koja je bila navikla na površne komade. Stoga je bio prinuđen da stvara operete i da u ozbiljnijim komadima umeće operetske dijelove. Uzvišene misli obradjuje u drami »Bog, čovjek i djavo«. Ta drama je u isto vrijeme i primjer kako on obradjuje druge autore. Djelo je naime radjeno po Goetheovom Faustu. Drama počinje sa prologom u nebu. Bog pita djavla šta ima novoga na zemlji, te se ne da zavaravati od neprijatelja čovječanstva. U malenom gradu Dubrovna živi siromašni Židov Herschela, koji mučno životari od prepisivanja Tore. To je čovjek pobožan i bogobojažan. Djavo se nudi Bogu, da ga svede sa pravoga puta: »Ti mi dozvoljavaš da iskušam tvog vjernog slugu Hioba. Učeni Faust prodao mi je dušu uz cijenu radosti. Takovi poslovi su samo sa meždovima mogući. Vele, da Židov ne plaća za radost tako visoku cijenu. Svemogući Bože, dozvoli mi da pokušam kod njega novcem. Ta ljudi sve žrtvuju novcu, slobodu, otadžbinu! Ovdje se svršava prolog i djavo se daje na posao. Pojavljuje se u obliku Masika (zlog duha) u kući Herschelovoj i prodaje mu sreću. Herschela dobiva i postaje bogat, poduzima velike poslove sa Masikom, koji je sada njegov prijatelj. Počinje se mijenjati i karakter Herschelov; rastavlja se od žene, postaje okrutan prema svom starom ocu, smijehava svoja negdašnja prijatelje, dovodi ove do propasti; ovi rade sada u njegovoj tvornici, gdje ih muči i izrabljuje. Masik tare ruke od zadovoljstva i misli, da je uspio, ali radost mu je prerana. Bogatstvo je Herschela zavelo i zasljepilo, ali ga nije preokrenulo iz temelja, niti izbrisalo uspomene iz prošlosti i djetinjstva. Jednom mu se dogodi nesreća i on vidi šta je uradio. Ima samo jedan izlaz, a to je smrt. Masik ga nalazi mrtvoga i priznaje, da moć novca ima svoje granice. Novcem se može čovjek zavesti, njegova duša obmanuti, ali nikada sasvim iz temelja promijeniti.

U historijskoj drami »Eliša ben Abua« pokušao je Gordin da prikaže tragičnu figuru ovoga velikog talmudiste. To je jedno od najvećih djela Gordinovih, sve su osobe vrlo tačno i duboko prikazane. Manje važno je djelo »Nepoznati«, izradjeno po drami Andrejevoj »Život čovjeka«. Tu Gordin obradjuje tajanstvene sile, o kojima ovisi život.

Gordin je vrlo važna pojava za židiš kazalište. Njegova djela su stvarna i istinita kao i život. On je prvi pokušao da zamjeni operete djelima od umjetničke vrijednosti. Ali ma da on prevazilazi mnoge kazališne autore, prinuđen je često da popušta zahtjevima kazališne publike. U jednom biografskom članku, što ga je pisao za zbirku »Die jüdische Bühne«, objelodanio je uzroke, koji sprječavaju pravilni razvitak židiš kazališta. Prigodom desetgodišnjeg jubileja židiš kazališta piše on riječi, prožete gorčonošću čovjeka, koji se bori: »Objavljujem, da se židiš kazalište ne će tako dugo razviti, dok intelektualni Židovi negiraju problem važan za narod i za razvoj kazališta. Uprkos mnogobrojnoj publici ne možemo se u buduće nadati plodnom pjesniku, dokle god dramatičari postaju slučajem ili materijalnom oskudicom. To ih udaljuje od pravog kazališnog pokreta, a isto tako i neobrazovanost, zavist, neprijateljstvo i nepovjerenje.« Svojim djelima doprinio je Gordin tomu, da se je poboljšao ukus publike; on je pružio pjesnicima i javnosti problem stvarne umjetnosti, ali taj problem on sam nije ostvario.

1908. god. diže se zabrana prikazivanja u židiš kazalištima u Rusiji. Glumačke trupe poplavljaju Rusiju i predstavljaju u svim većim gradovima. Vremenom se mijenjao stari repertoar. Prikazivani su komadi Šolem Alehema, koji u drami nema one dubine, kao u pripovijetci. U najnovije vrijeme igraju se djela novih autora iz Rusije i Amerike, od kojih se u budućnosti mnogo očekuje. Prije svega spominjemo Davida Pinskih. On dokazuje, da je došla nova generacija, koja umije prikazivati ljude, ali koja ne prelazi preko tradicije. Kod Pinskih drama nema onih nejasnih osjećaja niti onoga novističkog, što kod Šaloma Aša tako mnogo smeta. One su u pravom smislu drame, prikazuju radnju i teku prirodnom tokom; glavna lica su ljudi od krvi i mesa. Njegov »Eissig Scheffel« u istoimenoj drami, pa Tille (Honesova kći u komediji »Der Schatz«) su osobe, koje žive. Svaki pojedinac je skladan; u drami su prikazani pojedini ljudi i sav život kao takav u izvrsnoj harmoniji. Čitav židovski problem leži u Eissig Scheffelu; vrhunac postiže, kad ovaj proleter uvidja, da ne može upotrijebiti svoj stvaralački duh. Okolina je protiv njega, pa mu smeta. Ljudi ne trpe među sobom onoga, koji se svojim »ja« razlikuje od njih; stoga ga muče dok to svoje »ja« ne preda. Ali pjesnik se sveti njima, svi odlaze na groblje, da nadju blago; svi traže, ali nitko ne zna gdje i kako, pa već oko toga počinje svadja. I to je stvarno jevrejska komedija, a da nije Tille, objesne kćerke Honesove, moglo bi se pri tom i plakati.

Oduševljenje za židiš kazalište i poeziju traje još uvijek. Novo doba, koje za ovo kazalište počinje, ulijeva nade, da će i skeptičari vidjeti pred sobom snagu i stvaralački duh naroda. Ne treba mnogo pronicanja, da se uvidi, da u toj nadi ima već mnogo stvarnosti.

Braća Kronfeld d. Najjeftinije gorivo drvo i ugljen kao i građevni materijal dobavlja
d. Zagreb, Preradovićeva 2. (dvorište)

Onkraj Oceana

Duševna struktura američkoga židovstva. — Rabini i sinagoge. — Američki Židovi i izgradnja Palestine

Poljska i Udružene Države Sjeverne Amerike su eminentne zemlje židovskih masa. Židovstvo u Poljskoj obesnaženo teškoćama gospodarskoga života ustupilo je prvenstvo Židovstvu u galutu Židovima u Americi. I prihodi za potrebe Palestine najvećom mjerom dolaze iz Udruženih Država, gdje je židovski život veoma intenzivan, dobivajući zbog specijalnih američkih prilika naročite forme. Važno je, da se upoznamo sa životom privredno najjače i vodeće židovske zajednice u galutu. Zbog toga ćemo počeoše izvijestiti o prilikama u Americi. Ovdje donosimo interesantan i veoma optimistički pisan prikaz američke dopisnice »Jüdische Rundschau« gospodje dr. Nadje Stein.

Snažno osvještavanje prolazi redovima američkih Židova. Taj dojam, držim, mora da dobije svaki, koji raznolikost izričaja toga židovstva posmatra iz ptiče perspektive. Unatoč svim raznolikim pojavama, koji se tu mogu da zabilježe, sve se jasnije zapaža: američko židovstvo počinje da otkriva Palestinu, počelo je da otkriva svoju istinitu nebesku i zemaljsku domaju, ono nalazi samo sebe.

Ovaj fenomen, koji vrijedi za sve židovstvo, ne može, čini mi se, nigdje začudnije djelovati nego ovdje. Jer se taj pojav nigdje ne dešava toliko iz slobodnog izbora, nigdje čišće iz same duševne potrebe.

Ni u jednoj zemlji nisu Židovi za tako dugo vrijeme i tako nesmetano uživali potpunu slobodu, jednakopravnost i autonomiju kao ovdje, u zemlji, gdje su se rodila ljudska prava. Nigdje nije židovstvu asimilacija i nestajanje u okolini bilo laglje i savršenije moguće nego ovdje. I vidi! Umjesto da se to židovstvo, kako mu se proricalo, utopilo u okolini i nestalo kao maročit pojav, naglašava ono danas jače nego ikad, da se unatoč svoj amerikanizaciji, unatoč svemu američkom patrijotizmu ne može da odijeli od svoga iskona, gdje mu je duša udomaćena.

Judaizam kao životna okosnica, kao jačanje životnoga sadržaja, da, kao životna zadaća opet je postao aktivan u Americi. Dok u nas preko pojedinac, a često na osamljenim putevima, dolazi do Sinajskih gora židovskoga nauka, dok se u nas čežnja za Palestinom i palestinska volja masa radja iz bijede, nevolje i smrti i tek manjina sublimira ovaj defenzivni nacjonalizam u veliko socijalno-filozofsko poimanje židovstva, ovdje to čini oduševljena afirmacija judaističkoga naziranja na svijet, koja, najzad, dovodi do zahtjeva i prihvata cionističkoga ideala. Dok u nas toliki mnogi polaze od anacijonalnoga socijalista do židovskoga nacjonalista i tek tada iznenadjeni, pronalaze, da je židovski nauk jedno isto što i njihovi najviši socijalni zahtjevi, ovdje je baš obratno: prodiranje u judaizam vodi dosljedno do nacjonalizma i cionizma i do otklanjanja kapitalističkoga društvenoga grijeha.

Reformizmu dobro dolazi ovo postepeno misaono revolucionisanje širokih židovskih krugova, upravo i takovih, kojih ekonomsko stanje zapravo donosi blaziranost i zasićeno poimanje, koje nema poleta i intenziteta. Ovom će se pokretu imati da zahvali, bude li američko židovstvo, a naročito mlađa generacija, zahvatilo nesamo ideal nacjonalne nego i socijalne Palestine.

Reformizam je plemenito, pjenušavo vino židovske nauke izvadilo iz starih i zaprašenih mješina, pa ga prostire u providnim i lijepim posudama, iz kojih ga požudno piju hiljade onih, što ga inače ne bi ni pomirislali. I dok su kod nas sinagoge prazne, pa se u njima redovno i od svoje volje većinom mogu još da sakupe samo starci, ne može se ovdje, u Americi, da sagradi dovoljno sinagoga, što bi primile golemo mnoštvo Židova, koji traže u njima mjesta. A mladež, koja u nas prije svega traži zamah i duševno izivljavanje u političkim pokretima, sluša ovdje s vanredno mnogo interesa svoga rabina.

Naravski, ovdje sinagoge nijesu jednostavne bogomolje staroga ili čak sredovječnoga stila, nego se tu ostvaruje stari pojam sinagoge, koja postaje središtem općine, žarištem njenih socijalnih i duhovnih nastojanja u posve drugačijoj mjeri, nego što se to u nas poznaje. Sve se češće nazivaju »centrima« i njihovo lice nalici više ukusnom klubu. Većina tih centara je nova, izrasla u posljednja tri mjeseca, a čitav se niz gradi. Rabin je duševni vođa i svjetovalac ovih centara, koji su gdje gdje tako veliki, te se za njihovu upravu mora da namjesti posebni direktor. Ovdje malo i veliko uči, diskutira, govori o ozbiljnim i veselim stvarima, održava pobožnost, igra, gomba i pleše. Petkom uveče i prijepodne u subotu skupljaju se članovi općine u sinagozi svoga centra znajući, da će pored dobre glazbe čuti i predavanje svoga rabina o kojem aktualnom problemu.

Moderni, znanstveno veoma naobraženi ljudi, koji poznaju sve suvremene pokrete, jesu reformni rabini ovih općina, a i mnogi glavari kojega ortodoksnoga centra ne zaostaje nimalo za njima. Rabini su počesto u čitavom svom distriktu jedini, kojima zvanje traži i dopušta koncentraciju na duševnom području i koji prema tomu imaju da dadu promišljeno prosudjivanje, originalno osvjetljenje kojega teškog pitanja. Mnogi od njih moraju iskoristiti nedjelju dopodne, da svim interesentima dadu prilike, da ih čuju. Tako iznajmljuje rabi Stephen S. Wise, najpopularniji rabin New Yorka svake nedjelje golemu Carnegie-Hall, da pred publikom, koja broji nekoliko hiljada Židova i ne Židova svih smjerova raspravi socijološka i etička pitanja. Mnoga od tih predavanja, kao na pr. govor rabi Wise-a o stajalištu Židova prema Kristu, djeluje kao zapaljivo sredstvo, kojim se upaljuje vatra javnoga mišljenja i prema kojemu se javno mišljenje vlada tako fanatički, te se pričinja, da smo se vratili u doba vjerskih ratova... Njegov rođak po imenu dr. Jonah S. Wise, novi, naprednjački rabi Central Synagogue imade na svom nedjeljnom

programu teme kao Ferdinand Lassale i Thomas Paine i dr. Lichtenstein, osnivač »Jewish Science« u svojoj nedjeljnim predavanjima stvara protutežu »Christian Science«-i, koja je u posljednje vrijeme privukla toliko mističarske naturela između Židova, zapliče se razuman i zbog svoga znanja uvaženi dr. Samuel Shulman u čudna protuslova kad svojoj vjernoj asimilantskoj općini u zagriženom i zadržanom protucionizmu servira preživjele argumente kao i pred godinu, i svojem judaizmu naredjuje da se zaustavi pred cionizmom.

Nije moguće da se nabroji sve profinjanim duhom gate pobornike judaizma koji su se u New Yorku skupili valja spomenuti muševce kao što su dr. Kaplan, osnivač »društva za potpomaganje judaizma«, dr. de Sola Pool, uvaženi rabin sefardske općine, pa obljubljeni svetovni Young Jude-e, američke omladinske organizacije, dr. J. S. derling, dr. Josef Blau, iz Madjarske, koji sada odli u London, dr. Izrael Goldsteiner, mladi rabin sinagoge Bne Ješurum, koja je nedavno proslavila stogodišnjicu svoje egzistence kao najstarija općina u New Yorku, jedan od naj sposobnijih pobornika za sporazum između kršćana i Židova ovi muševi a i drugi s njima rade ustrajno oko produbljivanja i prodahnuća židovstva, koje zaista budi svijest i savjet hoteci da u zemlji, u kojoj ne vladaju nikakove socijalne skupule, učini socijalno-etske osnovne principe židovstva zbiljom.

*

Ovakvo zahvaća američko židovstvo palestinsko misaono danas sa strastvenošću, koja se je u najnovije vrijeme naročito očitovala u posljednjim uzrujanim sjednicama borbe za prioritet Palestine u nacjonalnim akcijama i kod svaku javnu raspravu toga pitanja čini borbenom manifestacijom. Svejedno je, da li dr. Stephen S. Wise dira i osvjetljuje svojim snažnim patosom ili Louis Lipsky svojom odlučnom i plemenitom mirnoćom apelira na razum i intelekt ili Emanuel Neumann i Morris Rothenberg, stvarnom, metodnom logikom raspravljaju koju tačku programa, da li Mauri Samuel i Izrael Goldberg s humorom i veselošću u galutu drastično jidiša upotrebljavaju u svoje svrhe, uvijek je pažnja apsolutna i snažna i zanos, kojima su prožeti ovi barjakti američkoga cionizma osjeća se i u publici.

Još se dakako uz nekoliko izuzetaka bogati dio američkog židovstva ne vlada aktivno prema ideji cionizma. Upravo samo srednji stalež i široke narodne mase podupiraju dan cionizam u Americi, ali cionizam zahvaća postepeno sve šire krugove.

Ima tu bogataša, koji si znadu priuštiti putovanje mediteranom, i posve slučajno i usput pored Italije i Egipta vide i Palestinu, pa se vraćaju kući potreseni njenim razvitkom. Ima svijesnih boraca za Palestinu, koji odabiru Erec Jisraela ciljem svoga putovanja, pa se vraćaju kući tako opojeni onim što su vidjeli, svitanjem novoga svijeta, bratskom heroizma i žive tore, da postaju poletni i nesuzbivi apostoli židovske domaje. Tako se desilo na pr. gospodji Irmi Linheim, ženi iz najotmjenijih krugova njujorskoga društva koja je pred osam godina probudjena iz svoje asimilantske ideologije, započela u sve jače rasplamsaloj ljubavi za židovsko znanje sistematski rabinski studij i ako je bila majka petoro djece. Ali tek njen tromjesečni boravak u Palestini ovoga ljeta učinio ju je prožetom pobornicom Radne Palestine. Njoj je, kao malo kome, dano da romantiku i duh halucijata učini pristupačnijima svojim zemljacima, pa da ih u puni čežnjom za domovinom i spremom za rad za njihovu svetinju, Palestinu. A dugogodišnji čeon borci cionizma (prije svega Henriette Szold) što su se kod nedavnog posjeta opet jače približili potrebama Palestine, mogu te potrebe prikazati takovim načinom, da groznica neumorne pripomoćne radnje za Erec Jisrael, što im govori u očima, zahvaća starijone, koji ih slušaju. Pjesnik Ludwig Lewinsohn, koji je veoma odalečio od svojega naroda, putuje bolesnom židovskom Evropom, a onda zemljom ozdravljenja njegovoga naroda i njegovo vanredno zalaganje za Izrael donosi internacjonalno orijentiranim umjetničkim i estetičarskim krugovima njegovih brojnih pristaša prvi dodir sa židovskim problemima i židovskom renesansom.

A Abraham Kahana, imponirajući diktator židovskih socijalista polazi u Palestinu da ispita što se zapravo krije iza toga reakcionarnog eksperimenta, koji on pobija, a koji počeo da fascinira mekoje od njegovih pristaša. Palestini osvaja njegovo srce, u njoj nalazi inkorporiran san svoje mladosti i 5000 njegovih sljedbenika, što ga pozdraviše na povratku u Manhattan Operi i za koje je cionizam jamačno tabu, oduševljeno su mu odobravali, kad je sa suzama na obrazu blagosiljao, što je pošao da proklinje.

*

U ovakvom raspoloženju prima američko židovstvo apel za držav od pet milijuna. Prvi je to puta, da se cioniste ove zemlje usudjuju svoj zahtjev za Palestinu za tako visoku cifru. Ta brojka dakako ne stoji u pravom smislu prema svoti, koju bi američki Židovi mogli dati za Palestinu i prema onome, što problemi izgradnje tako nužno istu. Ta jedan židovski trgovac zemljištem, pojedinac, mu 6 i pol milijuna dolara, da kupi stari Tempel Emanuel u Fifth Avenue, da na njegovu mjestu podigne lukrativni nebotičnik. A za hram Palestine treba da dostaje pet milijuna!

Ali svatko osjeća, da je to tek početak. U Americi se steklo iskustvo, da raspoloženje za davanje doprinosa brzo poraste, čim se ustali uvjerenje, da se za neku svrhu moraju dati veliki iznosi. S ovom nedostatnošću bit će takao kao što Alfred Kerr u svojoj najnovijoj knjizi o »Yankee-land« svedj poriče, nalazeći pored golemih produkata snažne neshvatljivo slaba djela na drugim područjima: »Počekajte dok se Amerika i na to baci i vi ćete doživjeti čudo!«

(Nastavak vijesti iz Jugoslavije.)

Pošto se na pitanje predsjednika nije niko javio da govori protiv stvaranja M. C. O., prešlo se na izbor uprave, u koju su ušli: Leon Lević, Hajim Andel, dr. Avram Nissim, Salvador Musafia, Avram Florentin, Jakov Talvi, Adler Gamliel, Moša Mašijah i Josef Behar.

Konferenciju su zaključili g. Levi, koji je želio uspeh i napredak novoj organizaciji i njenoj upravi i g. Behar, koji je zahvaljujući Savezu preko njegovoga delegata za njegovu saradnju, zamolio g. Levija, da izruči sumišljenicima u Beogradu i preko bratsku poruku cionista iz Južne Srbije, koji s mnogo volje i s predanjem za uzvišeni cilj hoće da porade oko oživljenja rada među Jevrejima toga kraja, za koje se počesto kad je trebalo štogod raditi, pitalo; gde su? Može se zaista ustvrditi, da je misao nacionalnoga preporoda židovstva odjeknula u Skoplju snažno i dukobno i da će se prema tomu jamačno skoro javiti vidljivi rezultati. (Jos. B.)

SL. POŽEGA.

(Od našeg redovitog dopisnika.)

U savezu sa proslavom spomen-dana smrti dr. Max Norda održalo je ovdašnje omladinsko udruženje »Hagibor« svoje V. redovito sjelo sa predavanjem, koje je većinom bilo posvećeno uspomeni našeg velikog pobornika i Herzlovog saradnika dr. M. Nordaua. Nakon što je predsjednik h. Zdenko Brod pozdravio prisutne građane i omladince, održao je h. Alfred Kraus svoje vrlo uspješno predavanje o ličnosti pokojnika kao i o njegovom radu unutar cionističke organizacije. H. Robert Stein prikazao je u opširnim crtama sadržaj i radnju njegovog najmarkantnijeg djela »Doktora Kohna«, proučivši usto poznatu scenu između doktora Kohna i rektora sveučilišta Kielhelda. Nakon pauze održao je još h. Milan Haas predavanje o značenju i važnosti jevrejske štampe, te pozvao sve prisutne, da se pretplate na »Židov« i »Gideon«, dotično da uplate zaostalu i obnove novu pretplatu na oba lista. Sijelo je proteklo u dostojnom i ugodnom raspoloženju do pola noći.

*

U nedjelju, dne 24. januara, održala je po M. C. O. i u njenom krilu osnovana diletantaska sekcija svoj sastanak, na kojem si je izabrala slijedeći odbor: gđja. Erna Frim te haverim Luj Pollak, Zdenko Brodt, Alfred Kraus i Norbert Kišicki. Sekcija je već započela sa radom.

Povodom Hamiša-asar bišvat blagdana kanj M. C. O. obdariti djecu palestinskim bademima i ostalim voćem, te u savezu s time prirediti društvenu veselicu. (M. b. S.)

BROD n. S.

(Od našeg redovitog dopisnika.)

Početkom mjeseca januara pohodili su naše mjesto gg. dr. Singer i Herzer, pa je povodom toga održana sjednica odbora Cionističke Organizacije, u prisustvu pomenute gospode.

Gosp. dr. Singer dao je odboru nove upute za rad oko Keren Kajemeta, koje su po odboru prihvaćene i obećaju uspjeh u ovoj godini. Gosp. Rikard Herzer izvjestio je o akciji osiguranja, koja donos koristi Keren Kajemetu, pa se je odbor izrazio sporazumnim, da preuzme ovu akciju, koja bi Narodnom Fondu dala lijep prihod. Dosada su u nas već provedena 2 osiguranja u korist Keren Kajemeta.

Na inicijativu g. dr. Singera odlučio je odbor jednoglasno, da svoj ovogodišnji kontingent Narodnog Fonda povisi sa Din. 20.000 na Din. 30.000. (N. K.)

SLATINA.

Prikazivanje palestinskog filma. — Hamiša-asar bišvat akcija. (Poseban izvještaj »Židova«.)

Dne 21. o. mj. prikazivan je ovdje palestinski film. Predstava bila je dobro posjećena, a utisak na publiku veoma dobar. Sakupljena je lijepa svota za Keren Kajemet.

Provedena je Hamiša-asar bišvat akcija KKL, te su svi bademi, što ih je poslala Uprava KKL, rasprodani.

SLUŽBENA SAOPĆENJA

IZ SJEDNICE RADNOGA ODBORA SAVEZA CIJONISTA.

Na svojoj sjednici od 26. I. 1926. R. O. je odredio još neke detalje za agitaciona putovanja, zaključena na prošloj sjednici. U stvari organizovanja cion. rada u Vojvodini umolit će se gg. dr. Dohany, dr. Schweiger i Lav Stern, da pomognu za to potrebne korake u Senti i Subotici. — R. O. prima na znanje izvještaj o uspjelom agitacionom putovanju u Skoplje gosp. Löwya, direktora jevrejske škole u Beogradu i izriče mu za to svoju hvalu. Na prijedlog predsjednika Saveza dra. Alkalaya odgođena je sjednica Saveznog Odbora na 7. marta, kako bi joj mogli prisustvovati vanjski članovi. — Egzekutiva javlja, da je odaslala šekaim i apelira na što agilniju šekelsku akciju. Upućuje se šekelskoj komisiji na što skorniju provedbu. G. dr. Lavoslav Šik izabran je članom kura-torija za hebrejsku univerzu i biblioteku. G. Filip Reñner izvješćuje o referatu za štampu.

IZ OKRUGA SVJETSKOG SAVEZA »MAKABI« ZA KRALJ. SHS.

Izvještaj III. sjednice vodstva održane 20. I. 1927.

Nazočna gg: dr. Zwieback, dr. Spitzer, Pribram, Strauss, Alko Kohn, Deutsch, Hahn.

Da se dodje do užeg kontakta između članstva i Odbora Okruga, zaključio je Odbor, da se šalju članovima mjesečni radni izvještaji, koji će sadržavati rad Okruga kao i direktive za članstvo. Ti će izvještaji osim toga biti štampani u »Židovu«. Ujedno se zahtijeva od članstva da šalje redovito pise sjedničnih zapisnika uprave, kako bi Odbor dobio

uvid u njihov rad. Prima se na znanje pristup žid. oml. društva u Čakovcu. Zaključeno je stupiti u doticaj sa Hanhagom SZOU radi organizacije sleta. Upozoravaju se društva, da započnu sa što intenzivnijim radom i pripremama za slet, koji bi se ove godine imao održati u Zagrebu. Program i detalji javit će se pravodobno.

Upućuje se članstvo na natječaj sletskih prostih vježbi, što ga je napisao Okrug, a bio je objavljen u prošlom broju »Židova«. Poželjno je, da se javi što više natjecatelja. Prima se na znanje izvještaj predsjedništva Makkabi Weltverbanda, da će novine M. W. izdavati njemački okrug u Berlinu. U smislu uputa sa strane predsjedništva Weltverbanda u Beču stupit će se u pregovore sa Savezom Cionista u Zagrebu.

Odbor Okruga.

Promocija. Naši sumišljenici, članovi Bar-Giore u Beču Nisim Katalan i Oto Mandl promovirani su na bečkom sveučilištu i to g. Katalan na čast doktora sveukupne medicine, a g. Mandl na čast doktora nacionalne ekonomije. Srdačno čestitamo.

Vjesnik Saveza Žid. Oml. Udruženja

IZ MISRADA.

1. Savezni Vjesnik. Radi mizernoga financialnoga stanja Saveza obustavili smo posebno izlaženje Sav. Vjesnika. Za naknadu ćemo od sada u sporazumu s upravom »Židova« svakom saveznom udruženju slati dva broja »Židova«, pa molimo sva udruženja da nam jave, ako eventualno me bi redovito dobivali po dva egzemplara »Židova«.

Ujedno upozoravamo sve sav. članove, da su dužni redovito pratiti i izvršivati naloge, koji su obilodanjuju u Sav. Vjesn'ku. Pozivaju se društva i svi savezni članovi, da s obzirom na susretljivost uprave »Židova« saradjuju živo na širenju »Židova«.

2. »Gideon«. Kako ste već obaviješteni, izlazi ovih dana iz štampe prvi broj sedme godine »Gideona«. Uredništvo i uprava najavili su doduše koncem šeste godine, da će obustaviti izlaženje »Gideona« do onoga časa, kad će se financijski stanje sanirati i »Gideonu« obezbijediti izlaženje. U par navrata pozvali smo omladinu, da pomogne spašavati »Gideon«, no tu valja iskreno i gorčom priznati, da omladina nije shvatila ozbiljnost situacije i kao da je ne shvaća ni danas. Pokušali smo s darovnicama — nismo od veće česti omladine primili ni potvrdu o primitku, a prema tome se je i raspačavanje vršilo lošije, nego što se činilo. Mnogi još nijesu uplatili zaostalu pretplatu. Velika krivnja leži dabome na povjerenicima, koji nijesu svoju dužnost savjesno vršili.

»Gideon« još nije dovoljno obezbijedjen. A ipak kršimo zadanu riječ, izdajemo novi broj, naprosto jer se ipak nadamo, da sav. omladina ne će i dalje spavati ne brineći se nimalo za »Gideon«.

Upozoravamo uostalom savezna udruženja, da su ovih dana odaslali cirkular, u kojima je pobliže naznačeno, što od njih tražimo.

3. Gideonska sjetla. Tražili smo načina kako da »Gideonu«, koji je reprezentativan i svojim sadržajem i opremom, prokrićimo put u široke židovske građanske i omladinske krugove. Uvjereni smo, da ni naš organizacioni ni propagandni rad nije bio ni toliko intenzivan, da bi prokupio one, koji su našim idejama i našim idealima pristupačni. Veliki je to propust, baš danas kad bismo morali računati sa svakim pojedincem i kad bišmo morali mobilizirati sav materijal što ga imamo. »Gideonu« treba prokrićiti put u svaku židovsku kuću i vaša mu osigurati materijalnu osnovicu.

Zamišljamo, da je najzgodnije u tu svrhu priredjivati naročite sastanke, t. zv. »Gideonska sjetla«, na kojima se već prema mjesnim prilikama razloži značenje »Gideona«

KUNEROL

100% čiste masti od kokosovih oraha, zajamčeno čisto i higijenski.

Dobiva se opet u svim trgovinama živežnom robom

Zastupnik i skladište:

**NORBERT WEISS, ZAGREB
BERISLAVIĆEVA UL. 8
Telefon 7-33. Brzjaviti: NORBERTIS**

i židovske štampe uopće. Može se čitati, recitirati ili ev. glumiti što iz materijala iz »Gideona«. Može se ev. prirediti i dječja gideonska popodneva itd. Na tim bi se sije-lima sabralo i za tiskovni fond, prikupljalo bi se nove pretplatnike. Tu se uopće nadaže široko pođe svakom sav. članu, a i sav. udruženja mogu ev. priredjivati redovito iza svakoga novoga broja jedno naročito sije-lo, na koje se pozivlju i građani.

I u tom smislu razaslati su cirkulari i potrebni materijal za prvo Gideonsko sjetlo, pa treba samo da sav. članovi čvrsto započnu da rade. Nitko nam ne će spasiti »Gideon«, ako ga samj ne spasemo!

4. Agitaciona putovanja. Za koji će dan nekoji članovi hanhage posjetiti sav. udruženja u svrhu, da ožive rad.

5. Sastanak vodja sav. udruženja. Zamišljamo na uskršne praznike nevezani sastanak vodja sav. udruženja u kojemu od manjih mjesta u Jugoslaviji. Sastanak bi trajao šest do osam dana, a svrha bi mu bila da približi vodje saveznih udruženja, da se u nevezanom razgovoru upoznaju i da se dogovore o radu.

Molimo sav. udruženja, da nam jave, da li bi bilo moguće, da se u njihovom mjestu ili gdje u blizini održi taj sastanak.

6. Purim-priredba. Purim se približava, pa treba misliti na purimsku priredbu. Misrad će za koji dan razaslati purim-komad, koji se nalazi u tisku.

Misrad S. Ž. O. U.

Vjesnik Uprave Keren Kajemet Lejistraela (Židovskoga Narodnog Fonda) za Kraljevinu S. H. S.

HAMIŠA-ASAR BIŠVAT AKCIJA ZA KKL.

U nedjelju 31. o. mj. jes: blagdan Hamiša-asar bišvat, te se ponovno upozoruju svi povjerenici i prijatelji KKL, da sva-k a k o š o intenzivnije provedu akciju za KKL, te da svakako prodadu sve bademe poslane od Uprave KKL.

Hamiša-asar bišvat akcija mora se provesti u svim mjestima.

Dužnost je napose omladine, da se stavi na raspořaganje povjerenicima KKL i da sa svoje strane sve učini, da ta akcija što bolje uspije.

Novac i specifikaciju treba odmah poslati Upravi KKL.

Uprava Keren Kajemeta za Kralj. SHS,
Zagreb, Ilica 31, III. kat.

Iskaz br. 6

za vrićemo od 1. do 26. januara 1926.

OPĆI DAROVI.

- Vukovar: Oklada gđja. Schäffer 50, Marko Winkler 5, 1 kalendar 5 60.—
- Novisad: Umjesto vijenca na odar pok. Josef Jehuda Brandeša; Ignac Szilassi 50, Mor Lichtner 50, Katika Lövy od svoje uštednje 13, Šandor Schönfeld 100, Maks Bader 100, Samuel Bokor 200 513.—
- Karlovac: S. Weinberger umjesto kasaškonto tt. Segal, tvornice umjetnog cvijeća, Sarajevo 33.—
- Novi Bečej: Za prodane kalendare 70, sitni darovi 26 96.—
- Ruma: Samooporezovanje 247.50, dobitak od prodanih Hanuka svjećica 100 347.50
- Mitrovica: Za prodane kalendare 55.—
- Bjelovar: Sakupljeno na jednom izletu 80.—
- Osijek: Bela Friedmann 80.—

Zagreb: Lav. Spitzer umj. brzjava vjenčanju Weiss-Bodor 25, za prodanu stranu valutu 171.72, Schweiger izgub. oklada 20, činovništvo Schotten i drug za otkup vijenca za pok. Anicu Berl 265, prig. smrti Nanetta Schwabenitz daruju: Artur Schwabenitz 75, Viktor Schwabenitz 50, Marko i Rudolf Schwabenitz po 25, Oto, Leopold i Berta Schwabenitz po 10, Hans Hochsinger 30, dr. Beno Stein umjesto kondolencije ob. Berl 25, Arone Pollako, umj. vijenca pok. Anici Berl 200, učenici i učiteljski zbor umjesto vijenca pok. Anica Berl 500 1441.72

Čakovac: Ž. O. U. 200, Weingruber 50, Samuel Nyiri 50.— 300.—

3.006.22

ŠKRABICE.

Vukovar: Adolf Herzog 5, Judita Baum 60, Karlica Baum 10, Crna Kohn 2, Emi Ofner 75, Aleksa Steiner 62, Ila Fischhof 48, Hermina Fischhof 15, Felice Bresslauer 25, Magda Pfeffermann 72, Antonija i Claire Pfeffermann 252, Lavoslav Schäffer 10, Selma Stein 20, Josip Malz 12, Jenő Weiss 10, Jetika Rozenberg 21.50, Adam Jolanka 7, Pimkas Walder 21, Hermina Winter 26, Hermina Weiner 21, Vlado Krausz 5, Šari Mazes 8.50, Ž. O. D. 3.50, Heda Singer 6, Renka Hirth 22, Herrenfeld 8, Oto Guttman 9, Pavo Klein 10, Grand Ho-tel 15, Dragutin Engl 26, Moritz Schön 2, Baum Ivka 15.50 905.—

Gračanica: Dr. M. Mondšajn 115, Braća Papo 20, Benjamin Pinto 35 170.—

Karlovac: Sam. Weinberger 11, Julio Fröhlich 17, H. Brauner 40, M. Rendeli 21, Šandor Eisler 22, Žiga Rechnitzer 11, Emil Horovitz 24, Gustav Herrnstein 10, Glišo Schossberg 21, na Hanuka sabrala gđjica Fina Fröhlich 74.25 251.25

Novi Bečej: Geza Weiss 48, Geza Schlesinger 9, Odön Kanitz 1, dr. Mor. Grün 70, Samu Krausz 12, Bernat Ney 5, Vilim Naftali 5, Andor König 4 154.—
Slatina: E. Friedmann 13, Altheim 39, I. Kohn 30, F. Singer 10, B. Ferber 4.25, L. Willer 7, I. Weiser 50.25, A. Dreisiger 11.25, A. Beck 30, A. Bröder 15.75, Desider Frank 30, M. Bröder 10.75, S. Wollmuth 16, A. Glück 6.25, J. Spitzer 17.50, H. Bauer 6, »Maks Nordau« 67.50, Beck, Nova Bukovica 40, Schlesinger 2.50 367.—
Ruma: Natan Weiss 25, Gabor Wessel 18.50, Šandor Steiner 122.25, Desider Schlesinger 135, Julije Heršković 46 346.75
Osijek: Omladina 103.15, Adolf Weiss 73, Rotbart Tirzah 17, Bela Friedmann 19.50, Hilda Kohn 22, Jelka Frank 28.70, Ljudevit Ritscher 5.70, Emil Krausz 40 309.—
Zagreb: Gjuro Hirschl 17.50, Judit Hirschl 60, I. Kohn 100.15, KKL ured 42.50, Švarcov Dom 55, Artur Fürst 20, L. König 70.75, M. Flesch 2.25, I. Kohn 196.75, Sandor Pollak 35, A. Kišický 14.25, P. Sauerbrunn 8.75, dr. Njemirovski 116.25, dr. M. Kolmar 10, Lj. Lion 50, D. Spitzer 10 809.40
Čakovac: 500.50
Sarajevo: Šarika Altarac 82.75

3895.65

ZLATNA KNJIGA.

Bjelovar: Prig. smrti ing. Mirka Webera 1. I. 1926. daruju: ing. Feliks Stein, Koprivnica, 100, Albert Poljak, Zagreb, 100, ob. Rudolf Weber 100, Žiga Weber, Pitomača, 100, Šarlota Schlesinger, Pitomača, 100, Dane i Ella Weiller 100, dr. Hinko Gottlieb 100, Josip i Elsa Weber 100, »Degel Jehuda« 100, Zdenko Fürst 50, Žiga Altmann 50, Ignac Fürst 50, Natan i Koloman Steiner 50, A. Šeligman, Zagreb, 50, Milan Weber 50, Anica Rosenberg 50, Joža Milhofer, Zagreb, 50, dr. Drag. Ländler 50, dr. Bela Milhofer 50, Slavko Wolf 50, Oto Wolf 50, Oto Schwarz, Zagreb, 50, ing. F. Rosenzweig 100, Ferdo Švrliuga 100, Maks Stern 50, Hinko Weiss 30, Hinko Anhaltzer 30, Drag. Grünhut 30, Šandor Beck 30, Ivo Kraut 30, Terezija Seligmann 25, Hajim Montilja, Zagreb, 20, Somodj Makso 20, Valent Pollak 20, prof. R. Šaj 20, Aleks. Pollak 20, Oto Pollak 20, Enst Kopfstein 20, Ignac Rosenberg 20, Ferdo Singer 20, Ljudevit Fuchs 20, David Herrnstein 30, Samojlo Stern 30, Ljud. Weiss 10, Emi Rechnitzer 10, Hinko Seligmann 10, Berta Steiner 10, Dragica Steiner 10, dobit Hanuka priredbe 701.75 3086.75
Brod n. S.: Izr. bog. općina za upis u Zlatnu knjigu II. obrok 4000.— 7086.75

MASLINE.

Bjelovar: Hevra Kadiša na ime pok. ing. Mirka Webera u gaj Slavka Fürsta 1000.—
Zagreb: Dr. Pavao Beck za uslugu dra. Stockhammera 1 m. u vrt pok. dra. Mirka Becka 100.— 1100.—

D DAROVI ZEMLJE.

Travnik: Prilog Makabejske svečanosti 300.—
Vukovar: Prig. posijela Ž. O. U. na Hanuka sakupljeno 1500.—
Debeljača: Hanuka sabirni arak: Georg Bleier 10, dr. E. Feuer 30, Lad. Krausz 20, Desider Krausz 20, Oto Szitz 50, Arpad Krausz 100, A. E. 5, Aranka Frank 40, Simon Partos 30, Arpad Krausz 10, Gjula Frank 10, Rosenfeld Armin 10, X. Y. 15, P. S. 10 360.—
Novisad: Hanuka akcija: Ignac Szilassi 50, Simon Hölzl 300, Samuel Rosenblüh 100, dir. Mihaly Boros 1 L 274.50, Ign. Keller 100, Geza Vajda 100, Braća Komloš 100, Miksa Bresslauer 50, N. Holländer 50, Herman Hirth 50, N. N. 20, Adolf Lövy 50, Maks Bader 200, dr. Matija Sattler 270, Oskar Ofner 200, Fritz Mor 200, Altleweil i Virag 200, Flesch Lipot 150, Zoltan Weiser 100, Emil Almoslino 100, N. Keiner 50, Weiner & Klauber 100, Marko Neumann i drug 200, Reitzer i Krishaber 100, Schenk Mor 50, N. Ljpković 50, N. N. 50, Arnold Grossmann 50, N. Vadasz 30, Mandi Mor 100, Matija Lövy 300, Arnold Szekely 300, Adi Scheiber 50, Marton Komlos 50, A. Hermann Grünfeld 50, Jakob Laszlo 100, Schossberger et Bokob 200, Braća Löwinger 50, Pollak Šandor 50, Braća Schönberger 50, W. Weinfeld 200, Mavro Pollak 50, Jakob Hochberg 100, »Jadran« osig. društvo 50, N. N. 70, Braća Mojzes 540, L. Rosenzweig 50, L. Mandl 50, Samu Krausz 50, N. N. 100, Gyula Frank 100, N. N. 100, Mozes & Wertheimer 50, gdja. Lichtstein 50, Heinrich Eckstein 300, gdja. Püllischer 30, Gould-Bela 100, N. N. 100, S. Ohrenstein 200, Leon Löwenberger 100, Lajoš Bachrach 50, dr. F. Nagy 270, N. N. 20, Hajoš Gjula 100, Krausz Mihaly 20, dr. Lax 20, Kohn Gjula Josef 500, Farkas Mor 1 L 274.50, Gross Viktor 5 L. 1372.50, dr. O. Königstätter 540, dr. Sg. Handler 540, dir. S. Kertesz 4 L 1098, I. Isaković 300, Jugomautner Ofner 100, Beztel Fürst 270, dir. Kassovitz 500, dir. I. Šambul 1 L 274.50, »Mundus« spedičija 135, Handler i Grossmann 135, gdja. Miksa Freud 135, Soma Hirschl 100, Bandi Vamoscher 135, dr. Benő Bruck 135, Bröder et Fenyö 270, Rado Robert 100, dir. Lang 150, Eugen Weiss 100, Armin Holasz 50, Simon Eckstein 500, dr. Lajoš Eckstein 100, Mor Csernjei 100, N. Kessler 50, Max Grün 100, N. N. 50, N. N. 30, N. N. 20, Jenő Klein 100, Žiga Šmolka 50, Deže Berković 100, Reiner Josef 50, Jenő Hered 100, Gyula Balint 30, Mor Grünberger 50, ing. R. Schwartzkopf 30, Bernat Weitzenhoffer 50, Laszlo Lajoš 100, Mor Deutsch 30, Samu Šmolka 50, Marton Schlossberger 100, Šandor Breuer 50, Leopold Brihl 100, Vilim Locker 2 L 549, Lajoš Lustig pol L 137.25, Lipot Weltmann 550, David Friedmann 600, Erdoš Harkik 280, »Record d. d. 280, Beno Forgaes 100, Szűsz Felix 280, Franjo Roth 140, dr. Kerekes 100, dr. N. Lustig 280, Režö Müller 140, Ernst i Roth 200, Braća Schwartz 150, Guttman i Frank 140, König Adolf 100, Režö Guttman 50, Pisker Oedön 50, Ida König 100, Miksa Aladar

50, Halasz Erna 50, Jenő Schossberger 450, K. M. 100, Josef Lampl 200, Isak Morgenstern 100, N. Zumbulović 50, Maks Bader i drugovi 300, N. N. 50, N. N. 100 22.345.—
Štip: Prihod Hanuka akcije 350.—
Karlovac: Samokontingentiranje M. C. O. 1000, K. Ž. O. 1163.—
Osijek: Herzakcija III. obrok 1550.—
Varaždin: Izr. bog. općina god. prinos 1000.—
Križevci: Hanuka akcija: dr. Weiss 50, Vlatko Hirschl 20, Ljudevit Strauss 30, Josip Breuer 30, M. K. 20, Marko Deutsch 20, Weinberger 20, S. Grossmann 50, H. Schwarz 50, Poldi Schwarz 20, Fritz Schwartz 20, A. Hoffmann 40, Jakob Hirschl 50, Vilko Schwarz 40, Mavro Deutsch 25, Ivka Breyer 20, Ferd. Hirschl 20, Zora Hirschberger 50, Mr. Scheyer 30, Berkes 25, F. Goldšmiedt 10, I. Neumann 10, A. Goldschmied 10, Josip Goldberger 10 670.—
Čakovac: Hanuka akcija 169, dr. Singer, Prelog, dar 150 319.—
Hercegovac: Margita Kaufer sabrala od: Makso Mozes 50, Ljudevit Kaufer 50, Pavao Poljeer 10, G. Hirschl 10 120.—
Zagreb: Sab. arak Paula Spitzer daruju: Albert Kronfeld 100, Mavro Granski 50, David Spitzer 50, E. Buxbaum 50, A. Wollner 50, M. Nyitray 50, Kohn 25, Lavoslav Spitzer 25, Regina Weissmann 30, sab. arak Diana Romano daruju: A. Romano 100, Diana Romano 100, sab. arak Salomon Levi daruju: N. N. 10, Papo Samuel 10, Gracija Levi 20, Rafael Z. Levi 10, Sarina Hasson 50, sab. arak Jelka Freundlich daruju: Rudolf Stern 100, Ana Almasy 10, Salvator Salom 50, N. N. 10, N. N. 20, Armin Guttman 50, Vilko Spitzer 30, Egon Pollak 50, N. N. 20, N. N. 20, dr. Fritz Lederer 25, sab. arak M. Ehrenfreund daruju: Singer Gustav 50, Hinko Hermann 20, Gottlieb 10, Rottenberg 10, Srušović 10, Abend 5 Kč., Ehrenfreund 30, sab. arak Ferdo Schwarz daruju: Ferdo Schwarz 250, Milan Hirschl 50, Slavko Hirschl 100, Roman Schmutzer 100, Oto Schwartz 100, Hinko Goldstein 100, Milan Kostl 100, Drag. Ullmann 50, Textil d. d. 50, Avram Mevorah 50, Salomon Weiss 25, Oto Braun 50, sab. arak Ljerka Lederer daruju: L. Haas 30, Slava Lausch 30, Regina Adler 30, Olga Albalay 30, Gita Lederer 50. — Na rodjendan Malvine Müller sabrano: Malvina Müller 50, M. Berkes 20, F. Deutsch 20, Oto Fröhlich 20, Josip Müller 30, Atelir Tonka 30, Josip Hoffmann 10, Herma Müller 20, Fuchs 10, sab. arak Olga Hoffmann daruju: Bertold Hirschmann, Wien, 100, Vilim Hoffmann 50, Žiga Neumann 30, Becker G. 50, Šandor Ebenspanger 50, Leo Kohn 20, Josip Hoffmann 500, sab. arak Milan Kostl daruju: Ernst Fürst 50, N. N. 30, N. N. 20, Arnold Deutsch 20, Drag. Kastl 100, sab. arak dr. M. Stockhammer daruju: J. Viola 10, L. H. 5, L. Zentner 25, Schmutzer 10, Bruno Anhaltzer 30, M. F. 10, M. S. 10, N. N. 5, dr. M. St. 20, I. B. 5, W. 5, sab. arak Julia Weiner daruju: kod Zvonka Hirschl društvo 100, Žiga Seligmann 10, O. Scheiber 10, ing. O. Rechnitzer 10, A. Štiasny 20, W. Njemirovsky 50, M. Brodanić 100, sab. arak Frida Spitzer daruju: Edo Bornstein 100, N. N. 100, Švare i drug 300, N. N. 100, N. N. 100, sab. arak Ilka Krausz 30, sab. arak Šandor Ebenspanger daruju: Š. Ebenspanger 100, Walder 10, Rosenheim 15, Zlata Ebenspanger 15, Zdenka Ebenspanger 10, Natan Lendner 10, sab. arak Sofija Semnic daruje prof. A. Semnic 2 sh. 27.50, sab. arak dr. Hugo Bauer: dr. Makso Hirschfeld 2000, dr. Hugo Bauer 20, Ing. Goldstein 50, dr. Perlberg 600, dr. Sussmann 100, dr. Miller 20, N. N. 20, J. F. 50, E. S. 20, dr. St. 20, sabirni arak dr. R. Pollak 50, dr. Dragutin Kastl, 100, Vatroslav Fleischhacker 30, dr. Neuberger sab. arak: Josip Neuberger 100, ing. Leo Neuberger 50, dr. Pavao Neuberger 100, B. Katz 50, sab. arak dr. Juda Levi: Papo 20, N. N. 20, N. N. 50, N. N. 10, N. N. 10, Isak Gaon 50, dr. Filip Bruck 100, N. N. 10, dr. Levi 30, Vilim Richter 100, Mijo Aschner 50, dr. Geza Frank 250, sab. arak Etelka Feld daruju: dr. Lenke Klinger 20, dr. Eugen Svečenski 20, Jolan Schlesinger 30, sab. arak Bluma Feld daruju: Samuel Weissmann 10, Ernst Svečenski 20, Jichak Hendl 20, sab. arak Baruch Feld daruju: Robert Abeles 20, Israel Rosenkranz 20, Baruch Feld 20, sab. arak Erna Licht daruju: dr. A. Licht 100, C. D. Gaon 200, Rosenfelda sinovi 100, »Viola« 40, Vilim Hirschl 50, »Je-ka« 100, Bela Pollak naslj. 100, dr. Jelinek 60, dr. Spiegler 200, Olga Herzog 100, Vera Stein 100, Ida Ehrlich 300, Felix Baum 25, sab. arak Lav Stern daruje E. W. 700, sab. arak Giza Fuchs 381, sab. arak Klara Barmaper daruje 100, Herlinger i Weiss 100, Bauer 50, Nobilor 50, Recha Barmaper 100, sab. arak Erna Stern daruje: Hinko i Erna Stern 100, Adolf Stern 50, Ernst Fürst 50, sab. arak Sidonija Schlesinger: Grafika 200, Fürst 100, Jevrejsk. stud. sef. klub 200, dr. Rotter 30 13.121.— 42.798.—

TORA DAROVI.

Vukovar: Vilim Stein 50, Lavoslav Kaiser 100, Leopold Pfeiffermann 200 350.—
Novisad: Bela Kombos 200, Mor Csernjei 20, Gyula Hajos 500, Armin Löwenberger 100, Mano Alleweil 300, Lajos Rosenzweig 200, Mor Csernjei 20, Samu Krausz 50, Jakob Laszlo 100, Josip Weitzenhoffer 100, Boros J. Mihaly 100, Jakob Laszlo 25, Šandor Liebermann 50, Patak Bela 50, Jenő Klein 50, Bader Miksa 100, Josef Kessler 12.50, Ede Krausz 25, Jenő Hered 50, Hön'g Žiga 50, Bokor Samuel 100, H. Wertheim 10, Rudolf Müller 100, Bader Miksa 100, Berger Mano 50, Neumann Matija 100, Benő Hirschenhauser 50, Lajoš Steiner 50, Manq Alleweil 50, Ignac Klopfer 20, Mor Breuer 50, Jakob Wachberger 50, Samuel Bokor 100, Klauber Šandor 100, Kovač Balint 100, Edo Schossberger 100, Kohn Gyula Josef 500, Lajos Löwenberger 150, Lustig Lajos 100, Ignac Steiner 250, Josef Flesch 100, Izo Krishaber 200, Josef Isaković 250, Kohn Miksa 200, Rudolf Müller 300, Perenc Roth 500, dr. Ede Freund 100, David Friedmann 250, Merő Oskar 400, Miksa Bresslauer 200, Mor Schlanger 100, Lipot Flesch 1000, Lipot Huszar 100, Bela Schönberger 200, Alex Klein 200, Gyula Frank 100, Hölzl Simon 150, dr. Stein Jacob 100, Vimos Roth 500, Matyas Lövy 500, Bernat Ernst 5000, dr. A.

Kassovitz 500, dr. Lustig Nandor 2000, Simon Rainer 100, Natan Weiss 400, Arnold Szekely 2000, Viktor Gross 500, Izó Gombos 100, Dežö König 100, Hugo Gross 100, Ilja Goldberger 500, Bela Vadasz 300, Josef Weitzenhoffer 100, Adolf König 1000, Josip Bröder 500, Stein Lipot 300, Miksa Grün 500, Herman Jelenik 1000, Ignac Kaiser 100, Miksa Kaiser 100, Mor Kertesz 1000, Ede Krausz 500, Klein Samuel 50, Šandor Ornstein 200, David Pesing 100, Josip Reiner 100, Jenő Sattler 1000, dr. Janos Schwartz 300, Vilim Weinfeld 500, Beck Gustav 100, Mor Csernjei 50, Mor Farkas 1000, Jakob Hochberg 100, Samu Hollnder 100, Emanuel Popper 100, Vilim Locker 200, Adolf Lövy jun. 200, dr. Jakob Stein 200, Vera Josef 100, dr. Oskar Zippis 500, Adam Mano 20, Deže Berković 500, dr. Janos Schwartz 300, Jakob Fischer 150, Boros J. Mihaly 100, Oedön Pisker 100, Marton Schossberger 500, dr. Fenyö Gyözö 300, Mihaly Kraus 25, Majzes Ignac 20, Bekor Samuel 300, dr. Rops, Beograd, 100, Ignac Klopfer 20, Gross Viktor 100, Bokor Samuel 100, Josef Reitzer 200, Bela Krishaber 50 38.677.50

Senta:

Novi Bečej: Geza Weiss 20, Geza Schlesinger 25, dr. Mor Grün 150, Fein Lazar, Senta, 5 200.— 39.740.50

DJEČJI SABIRNI ARCI.

Zagreb: Ferber Pavla 35, Vilma Kestler 90, Hermine Schulhof 61, Mirko Löventhal 172, Vera Licht 377.50, Feodora Njemirovski 93, Stern Blanka 50, Olda Wider 248, Milan Levi 112, Hinko Hahn 95, Josip Tandler 90, Blanka Hafner 63, Josip Schmetterling 36.75, Oto Citron 43, Oto Citron 97, Zita Neumann 25, Isidora Kajon 26, Irena Mautner 45, Vojka Schwarzzenberg 130, Elvira Pisker 12.75, Lang Emanuel 5, Gata Magda 80, Franjo Sić 130, Ivo Roth 60, Mirko Hafner 83.50, Mira Weiss 137, Adolf Steinberger 13.75 2933.50

DAROVNA KNJIGA.

Vukovar: U kući A. Steiner prig. Brit mila: Isidor Pfeiffermann 100, Ervin Pfeiffermann 200, Emerich Steiner 200, Ernst Steiner 30, Leopold Freund 50, prig. svatova Engl-Flugger; dr. Josip Herzl 50, Selma Bier 50, Vilim Engl 50, Aleksa Steiner 100, Olga Steiner 50, Hermine Winter 10, Elsa Winter 10, Sestre Fischhof 50, Iso Flugger i supruga 100, H. Flugger i supruga 50, Grete Hecht 50, Nadkantor Liebermann 10, Mara i Adolf Flinger 50, Marija Spitzer 20, Weiss 10 1240.—
Novisad: Prig. Brit mila u kući Bela Schwartz daruju: Karl David i supruga 200, supruzi Bela Schwartz 100, Max Bader 100, Ludvig Hubert 100, Mano Schwartz 100, Paul Dossler 50, Gustav Beck 50, Oto Ditrichstein 50, Bela Gelb 50, N. Hubert 50 850.—
Požega: Prig. vjenčanja Julka Gersković—Aleksander Lang sakupljeno 270.—
Čakovac: Prig. Brit mila u kući Markus Leitner 150.—
Mitrovica: Na Hanukat habajit u kući Bog. općine daruju: Samuel Steiner 20, Karl Karakes 10, Adolf Rosenberg 10, Simon Gross 10, Geza Klein 10, Sig. Gross 10, Josip Klein 10, Ing. Lederer 10, Anica Mihajković 10, N. N. 10, Bernat Ruben Gross 15, Josip Heršković 5, Oskar Heršković 5, Noki Reich 5, Alfred Müller 5, Adolf Gross 25, Sigfried Lövy 10.— 180.—
Zagreb: Na vjenčanju Danica Neumann—Adolf Rothmüller sabrano 900 Din., na Brit mila u kući Papo 100, na Barmäcva Lav Kaiser 782, prig. vjenčanja Olge Schlesinger 100, prig. smrti Anice Berl sabrano 1100 2980.—
Slatina: Prig. vjenčanja Alfred Kohn-Berta Schwarz 480.— 6150.—

PREGLED.

Bosna, Hercegovina 552.75
 Hrvatska, Slavonija, Medjumurje, Dalmacija 42.099.37
 Srbija 350.
 Vojvodina 63.708.59

106.710.62

Specijakcija iznosa objelodanjenih u iskazu br. 5. i 6.
Osijek: Herzakcija: Bela Friedmann 300, F. Kohn 200, Englmann 150, dr. Günsberger 375, ing. Freundlich 300, dr. Altmann 250, Omladina 350, dr. Schorsch 325, Harry Weingruber 175, dir. Sonnenschein 250, A. Schwabenitz 300, dr. Weissmann 250, dr. Lederer 375, Felix Berger 250, dr. Herlinger 125 3975.—
Beograd: Sakupljeno na banketu g. Ustikina 16. XII. 1925. dr. F. Pops 1000, S. Koen 100, Heskija Barukić 1000, Leon Levi 50, Isak Mešulam 50, David Aduh 20, Aron Albahary 100, Sami Zunana 50, Mevorah Zunana 50, Isak Zunana 100, Gavriilo Rosendorn 100, Avram Baruch 100, A. Fingerhut 30, David Eškenazi 100, Ha'im Medina 100, Banja Nahum 100, supruz: Laza Avramović 500, Moša Mevorah 50, dr. Rabinović 100, Sam. Edus 100, dr. Eškenazi 20, ing. Zumbul 20, Sami Dajč 20, Tag'eicht 20, dr. S. Adanja 30, Emil Medina 50, Mavra Mevorah 30, Mika Nisim 100, Avram Koen 50, Rašela Koen St. Echnitzer 20, Petrušić 20, Isak Arueti 20, Mane Singer 50, dr. D. Alkalay 30, dr. Davidović 20, dr. M. Munk 20, dr. J. Kajon 100, Josif Deutsch 100, dr. I. Amar 10, H. Flajšer 20, Heinrich Flajšer 160, dr. S. Alkalay 100, Beni Flajšer 100, dr. D. Albala 100, I. Zumbul 100, Fried 100, Geza Koen 100, Avram S. Koen 100, Isak Bencion 100, Isak i Bukica Koen 100, erta Trajer 300, R. Herzer 50, Zadjk Kavison 100, Isak S. Levi 50, Nisim Koen 100, Lazar Alkalay 100, Mika Adanja 100, Isak Tajtacak 1000, Nisim Benarajo 100, Moric Levi 100, dr. Margulies 100, Kalman Lebl 100, Hevra Kadiša 500, dr. Celebonović 100, Šemaja Demajo 100, dr. Beraha, NŠ, 100, Miša Goldstein 50, Avram Farhi 200, Lazar Kalmić 200, Miša Alkalay 100, Izrailo Arueti 100, Moša Desolomon 100, Isak Gabaj 200, Avram Mandilović 40, David I. Koen 30, David Pinto 100, Mika Avramović 100, David Gabaj 200, Levi 20, Isak Mašijah 100, Josef Arneti 100, Gize'a Arueti 100, dr. Šnelson, Kragujevac, 200, G. Almdž 200, Fortuna Levi 200, David Hochner 100, Leon de Leon 100, dr. Pjajde 100, dr. D. Alkalay 300, Marko Baruh 100, Zlatar Baruh 100, Pobj. J. N. P. a 3526.25 15.096.25

POPLUNI

rouge, klot, satin i mode. — Posebna izradba popluna od pahuljica. Zagrebačka industrija popluna M. JUNG-WIRTH I DRUG, Zagreb, Vlaška 92

S. Tauber, Zagreb

Marovska ul. 19. — Tel. 26-37.
Trgovina antikviteta.

POZOR! POZOR!

Najbolje cipele

domaći ručni proizvod - dobiju se u trgovini „Uzdanica“
Primaju se narudžbe po mjeri. — Elegantne lak-cipele muške i ženske. — Cijene bez konkurencije. — Preporuča se „Uzdanica“, proizvod cipela
Eugen Bival, Zagreb
Frankopanska 18. Telefon 19-77.

ZUBARI!

Dentističko zlato, platinu i platon (bijelo zlato) kupujete najjeftinije i najbolje kod

Zlatarka d. d.

Zagreb
Preradovićeva ulica 1.

»ARTES«

Laštilo za parket podove garantirano najbolje bijelo i žuto, daje bez truda odmah ljepi sjaj. Cijena 1 kutiji ¼ ko Dim. 15 — 5 kutija Dim. 65., 10 kutija Dim. 150 franc. pošt.

Preprodavaoci dobiju popust.

Razašilje Artes kem. lab.

Zagreb Petrinjska 3-III. Telefon 19-97.

Južno voće

narandže, limuni, maroni, datulje, bademi, smokve, lješnjaci, rusi i t. d. najjeftinije kod veletrgovine

J. Dragoner, Zagreb-Beograd

Nikolićeva ul. 4. - Telef. int. 27-83

Brzojavi: Oranges Zagreb.

RICHTEROVO MLJEKARSTVO

Svi mliječni proizvodi

ZAGREB

Tkalčićeva ul. 1. — Pejačevićev trg 17.

PARNA PEKARNA WIESLER

PETRINJSKA 73.

Proizvadjia i razasilje prvorazredni Karlsbadski ljeikoviti dvopek (Zwieback) kao i la. graham kruh uz najkulantnije cijene.

Sanduke

svakovrsne po mjeri izradjuje

Herman Müller, Zagreb

Ilica 220. Telefon 4-10.

Stovarište tvrdog i mekog s. olarskog drva.

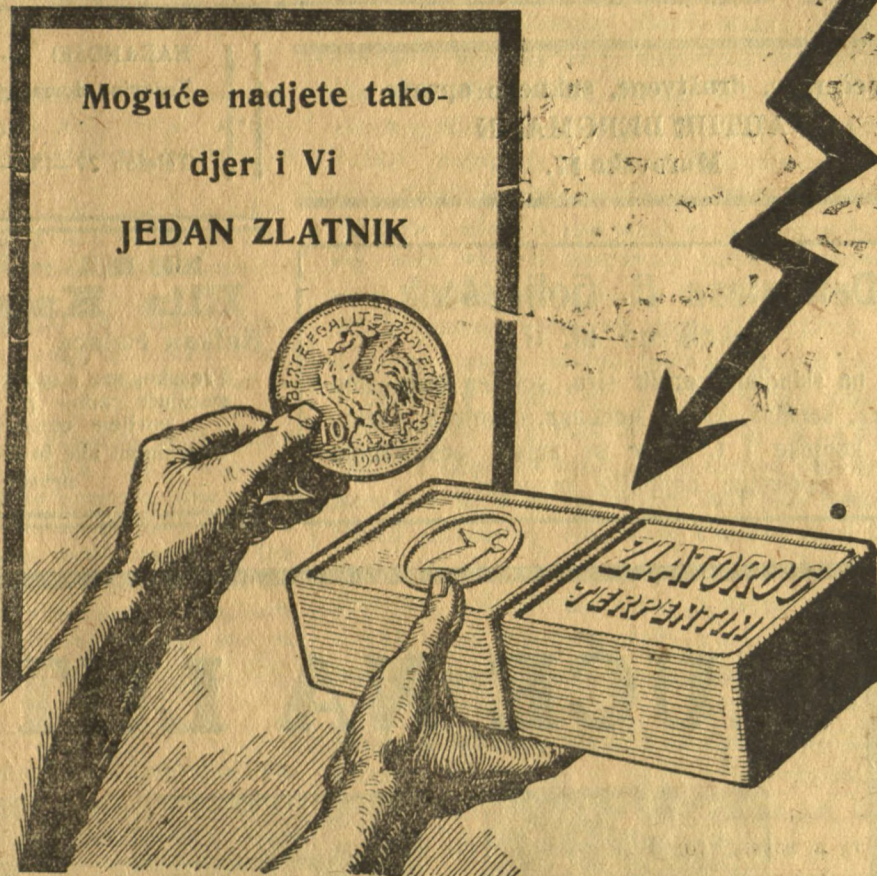
Tiskanice i papir
za trgovačka i industrijalna poduzeća
i sve uredske potrebštine nabavljate
najbolje i najjeftinije
kod
Tiskare, knjižare i knjigovežnice
MIROSLAV WEINER
GJURGJEVAC
Zatražite cijenik i proračun za tiskanice!

Limune i narandže
i ostalo južno voće dobije se uz najjeftiniju dnevnu cijenu kod
Albert Daniti, Zagreb
Tkalčićeva ulica 14.

ZLATO

sadržaje u Vašoj ruci nalazeći se ZLATOROG terpentinovog sapuna.

U svakom tisućem komadu utisnut je jedan zlatnik od 10 franka. Pokušajte samo jednom i kupite komad pravog Zlatorog terpentinovog sapuna. Osvjedočite se o njegovoj nenatkriljivoj kakvoći.

Moguće nadjete također i Vi
JEDAN ZLATNIK

MIRKO ŽUGEC

Zagreb, Duga ul. 13.

Specijalna trgovina: antiknog pokućstva, zbirka oružja te raznih drugih starinskih predmeta, ujedno specijalna radionica za restauriranje antikviteta.

Najstarija zagrebačka tvrtka dragulja, zlata, srebra, antikviteta i satova

JOSIP ENGELSRATH

Utemeljena 1850. — Telefon interurban 640.

preporuča svoje veliko skladište mod. svakovrsnih prigodnih darova

kao za vjenčanje, barmicva itd. uz poznato solidnu podvorbu. Klee kodeš, Menore, kluš-čaše na skladištu. Kupuje biserje, dragulje, staro zlato i srebro, novce, antikvitete itd. uz najbolju cijenu.

Preuzima sve novoradnje i popravke uz točnu i brzu podvorbu

Prvorazredna bojadisaona i kemička čistiona odjeće

~ MAX PONGRATZ ~

ILICA 48 ~ ZAGREB ~ ILICA 48

(gornje dvorište)

Na veliko!

Na veliko!

Južno voće

Narandje, Mandarine, limune, smokve, datulje i t. d. nudja svaku količinu uz najjeftinije cijene

Jakob Švarc

Zagreb, Gundulićeva 4.

»ADRIJA«, opšte osiguravajuće društvo,

Ravnateljstvo za Hrvatsku, Slavoniju, Medjumurje i Sloveniju; Zagreb, Nikolićeva ul. 14. — Tel. 20-88.

Vrši pod najpovoljnijim uslovima sve vrste osiguranja i to: Osiguranje života za slučaj smrti, doživljena, miraza ženskoj i kapitala muškoj deci, penzije rente, kombinovano: miraz i školovanje dece odnosno njihovo izdržavanje do punoletstva i narodno osiguranje bez lekarskog pregleda. Osiguranje protiv požara; Osiguranje imovine protiv kradje; Osiguranje stakla protiv loma; Osiguranje protiv tuče; Osiguranje transporta.

IGLA

veze na stroju odijela, bluze i kabanice. Sve vrste bijeloga veza na specijalnim strojevima i rukom. Monogrami strojevima i rukom. Plise, ažu, gufre, endl. Luknice strojem. Gumbi. Preris (Vormerk).

Preradovićeva 33.

»TRGOVINA UMJETNINA«, EDO ULLRICH.
Radiona okvira za slike, — Stalna izložba slikarskih i kiparskih umjetničkih radova.
Ilica broj 40. — ZAGREB. — Ilica broj 40.

Rublje za novorodjenčad, jednostavno i luksusno, vlastiti domaći proizvod, preporuča
»E G A«, Ilica 53.
uz najsolidniju izradbu i uz najniže cijene.

Štampilije, društvene znakove, vignet, gravure, čekiće, emajlirane ploče, signature izradjuje brzo i jeftino Zavod za rezbariju i štampilije

BREZINA I DRUG, ZAGREB

Frankopanska ulica broj 9. — Telefon int. broj 8-53.

Za Vaše oči

jest najbolje, upravo dosta dobro. — Nabavite si zato moderne naočale sa Zeissovima staklima
Diplomirani optičar

A. Podvinec i drug

Štrossmajerova ul. 6.

Em. Fischer, Zagreb

Sudnička ul. 3

Jurišićeva ul. 6

Veletrgovina šivaćih strojeva
velocipeda i doknadnih dijelova

Na veliko

Na malo

Kupnja i prodaja
gumene robe
Popravak pneumatika
Auto potrebštine

RUDOLF JURZA
ZAGREB, NIKOLICEVA 6

Vjekoslav Flosberger

M. Rothmüller — vlasnici — H. Grossmann
Električna brusiona i trgovina finočelične robe.
ILICA 8. ILICA 8.

NAJBOLJA VUNA

kao i svila za jupere, čarape, veste, vunenih ruč-
ci, košulje, sve vrste DMC robe, razni pamuč-
ni pribor za vezenje i pletenje dobije se najjeft-
nije kod

FERDO SCHWARZ I DRUG Zagreb

Ilica 45.

Podružnica: Jurišićeva

Telefon 2-56

Telefon 6-

L. F. KOHN, ZAGREB, Ilica 42. Telefon 2-02.

Nabavljajte pokućstvo kod naše domaće tvornice pokućstva
koja će Vaš dom ukrasiti sa sjajnim namještajem, jeftinije no igdje.

Večernje, društvene, suknene oprave
ARTUR BERGMANN
Marovska 17.

NARANDJE! — MANDARINE! — LIMONE!
Trgovina domaćeg i južnog voća i povrća na veliko
MORDO ALKALAY
Telefon 27-12. — ZAGREB. — Gajeva ul. 23.

Delikatesa A. Goljevščak
Nikoljeva ul. 17.

imade na skladištu raznih sira, suježeg tešanskog
maslaca, sardina, keksa, bonbona, čokolade, likera,
ruma, konjaka i t. d. te se ovime poštovanom
općinstvu najtoplije preporuča.

Salon cvijeća — Salon des Fleurs — Blumensalon
Ella Kaiser-Herzmansky
Balkan Palace ZAGREB Marovska ul. 10.

Preuzima sve u struku za-
sjecajuće radnje po naj-
novijem ukusu || On se charge de tous les
travaux de ce genre en
gout le plus moderne
Übernimmt alle in dieses Fach einschlägigen Arbeiten in
neuster Geschmacksrichtung.

VI BACATE SVOJ NOVAC
AKO SVOJE

UREDSKE POTREBŠTINE

NE NABAVITE KOD NAJJEFTINIJEG VRELA

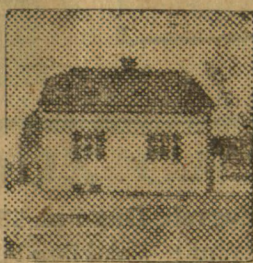
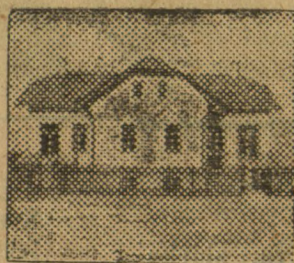
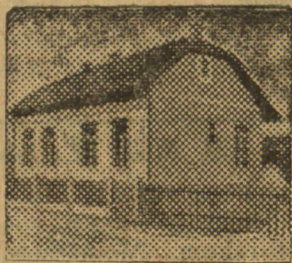
A. BRUSINA K. D.

TRGOVINA PAPIRA I UREDSKIH
POTREBŠTINA

ZAGREB — MESNIČKA UL. 4

TELEFON 71. — CIJENICI BADAVA

KUĆE NA LUTRIJI

Riješenjem g. ministra Poljoprivrede i Vo-
da od 9. decembra 1925. broj 46806./I. odgo-

djeno je vučenje zgoditaka lutrije kuća »Pr-
vog zagrebačkog radničkog društva« na

1. svibnja 1926.

Ovom odgodom želi društvo omogućiti
svim dosadanjim kupcima srećaka kao i bu-
dućim, da igraju sa svojom srećkom na glavni
zgoditak, pošto do sada nije bio rasprodan
dovoljan broj srećaka. Do sada je bilo proda-

no 18.000 komada srećaka, pa je ovoj odgodi
svrha, da se polučij barem 25.000 komada
srećaka. Osim toga povećaje se lutrija sa još
jednim zgoditkom i to sa darom

Protectora društva

Njegovog Veličanstva Kralja Aleksandra I.

koji se dar sastoji od prekrasnog zlatnog mu-
škog sata. Taj dar izložen je kod tt. Kastner
i Oehller u Zagrebu, Ilica broj 4. Društvo radi
toza pozivlje i umoljava sve dosadanje kupce
i interesente ove lutrije i cjelokupno gradjan-
stvo grada Zagreba, kao što i vanjske prija-
telje radničke sirotinje, da podupira ovu plem-
enitu svrhu najstarijeg našeg humanitarnog
društva u našoj državi, koje se brine u bolesti
i nemoći za svoje članove obojeg spola, dok
ista traje, da se polučeniim dobitkom omogući
izgradnja društvenih prostorija, a osim toga
pruža se svakom mogućnost, da za
neznatnih 50 dinara postane kućevlasnikom.

U slučaju, da se rasproda potrebna koli-
čina srećaka još i prije 1. svibnja, to će se i
samo vučenje obaviti prije i dan vučenja pu-
tem novina objaviti, vanjskim prodavačima
srećaka pripislat će se izvorna listina vučenja
besplatno.

Prodaja srećaka

obavlja se kao i do sada, te se neka svatko
tko želi rasprodavati srećke obrati izravno na
predsjednika lutrijskog odbora g. *Josipa Fra-
na Opavu*, Zagreb, Nadbiskupski trg broj 11,
I. kat.

Požurite se sa kupnjom srećaka, da se vučenje obavi još i prije roka.

STAKLANA

BRAĆA GROSS

ILICA 84. ZAGREB Telefon 12-27.

Veletrgovina stakla porculana i kuhinjskog
pribora.

Najjeftinije vrelo za nabavu:

Svih vrsti stakla
Porculana
Svjetiljaka
Ogledala
Okriva
Staklenih ploča
Raznog kuhinjskog pribora

NA MALO I VELIKO

Najveći izbor letvica za okvire.
Vlastita radiona okvira za slike i ogledala.

„Željezni Čilim Krevet“

najnoviji patent i najpraktičniji na svijetu što svaka kuću
mora da ima

stoji Dinara 650-

razašilje poštom — pouzećem

Nadalje imadem veliko skladište perja i to: mješano za
jastuke i blazine Din. 60- polu-bijelo gušće čehano Din.
100- polupahuljice Din. 200- kilogram.

JOSIP BROZVIĆ

Tapetarska i poplunarska radnja
i kemička čistiona perja

Zagreb, Boškovićeva ul. 18.

Nadgrobni Spomenici od
D. 500.-
gore

**NADGROBNI OBRUBI,
GROBNICE**

u velikom izboru prekra-
sno izradjeni od crnog
švedskog granita, Labra-
dora, Sienita, svih vrsti
mramora kao i domaćeg
trajnog kamena, mramorne
ploče u svim bojama uz
najumjerenije cijene kod

Kiparstvo i klesarstvo

Jaroslav Strecha

ZAGREB
Ilica broj 210.

Pokućstvo

Prije nego kupite potrebno pokućstvo
izvolite posjetiti najveće skladište ra-
znovrnog pokućstva, gdje se prodaju
Otomani po Din. 700-—

JULIO SINGER

ZAGREB, ILICA 52.

trg. raznovrnog pokućstva

Uložci tapetirani po Din. 580-

kao i sve ostale potrebštine, koje spa-
daju u trgovinu pokućstva.